

KULTURNÉ
SOCIÁLNÍ
ČASOPIS

ŽIVOT

BREZEN — MAREC — MARZEC

Nr. 3 — 1962 — Cena 1 zl.

Maďarský mládežnícky časopis "Magyar ifjúság" požiadal známú francúzsku filmovú herečku Brigitu Bardottovú o krátke interview. Iste so záujmom si prečítate názory známej herečky o láske.

M. I.: Ako si predstavujete ideálneho muža?

B. B.: Nikdy v živote ma ešte nenapadlo, či má byť vysoký, čiernovlasý alebo modrooký. Asi budete prekvapení, keď vám poviem: nemusí byť vôbec pekný. Pravda, krása u muža je tiež príjemnou črtou. Poznám však veľmi škaredých mužov, a predsa ich považujem za krajsích ako hociktorého pochladnicového Apollóna. Myslím si, že v súčasnosti ženy hľadajú v mužoch priateľov. V manželstve, nakoľko je dôležitou láskou, nakoľko je dôležité aby muž a žena sa navzájom dopĺňovali.

M. I.: Čo súdite o žiarlivosti?

B. B.: Žiarlivý muž znervozňuje. Alo aby som bola úprimnou, žene to li chotí. Keď je veľmi žiarlivý, je to nepríjemné. Keď zase nie je žiarlivý, aj to je nepríjemné. Keď jeden muž má rád ženu, je samozrejmou vecou, že mu na nej záleží. Verím, že láska kráča ruka v ruke s dôverou.

M. I.: Podľa akých znakov ženy usúdia, že sa im muž prestal páčiť?

B. B.: Asi podľa tých drobností ktoré jej predtým boli príjemné, že ju znervozňujú. To je potom začiatok konca. Keď už niekoho nemáme radi, potom nám vadí aj tá najmenšia chybčka.

M. I.: Oplatí sa žiť žene samej?

B. B.: Myslím, že žiadna žena nevie byť sama v živote dosť silnou.

M. I.: Môže byť manželstvo hlbokým priateľstvom?

B. B.: Iná vec je láska a inou priateľstvo, hoci črty majú mnohokrát spoľočné. Myslím si, že medzi mužom a ženou može byť i bez lásky hlboké priateľstvo, ktoré však veľmi často prechádza potom v lásku. Podľa môjho názoru manželstvo rovná sa láska plus priateľstvo. O niečom takom snívam i ja.

NASZ KOMENTARZ

Coraz częściej słyszymy ostatnio w radiu i czytamy w prasie o wypadkach we Francji i Algierii związanych z działalnością tzw. OAS. Aby wyjaśnić powstanie i możliwość działania tej niewątpliwie faszyzowskiej organizacji trzeba cofnąć się w czasie nieco wstecz. Trzeba zapoznać się chociażby побieżnie z sytuacją Francji sprzed kilku lat i obecnie oraz z sytuacją Algierii, która ciągle jeszcze znajduje się pod francuskim panowaniem kolonialnym.

Do afrykańskiej Algierii ludność Europejska przybyła po inwazji wojsk francuskich w pierwszej połowie XIX wieku. Rząd francuski popierał tą emigrację — zarówno z własnego — jak i innych krajów. Dla Europejczyków więc budowano tam osiedla, oddawano im na własność odbieraną Algierczykom najlepszą ziemię i powierzano stanowiska w administracji kolonialnej.

W ten sposób kolonizacja przybierała na sile i w 1911 roku zamieszkiwało w Algierii już 752 tysiące Europejczyków, a obecnie jest ich ponad milion. Połowa tej liczby to Europejczycy pochodzenia francuskiego. W Algierii mieszka ponadto 60 tysięcy Europejczyków którzy nie przyjęli obywatelstwa francuskiego i wreszcie około 150 tys. żydów, którzy tam zamieszkują od pradawnych czasów.

Kolonializm w Algierii — jak wszędzie — był brutalny. Wyzysk i ucisk szły w parze z innymi okropnościami popełnianymi przez kolonizatorów. Weźmy chociażby piace. W rolnictwie każdy Europejczyk robotnik zarabia 20 razy więcej niż Algierczyk. W innych sektorach gospodarki piace Europejczyków są conajmniej 4-krotnie wyższe. Nie trzeba dodawać, że wszystkie intratne posady i stanowiska są przeznaczone głównie dla Francuzów. Algierczycy stanowią tanią siłę roboczą. 95,10% robotników najniższej kategorii stanowią właśnie oni. Tak samo źle dla Algierczyków wypadają inne porównania. Według spisu ludności z 1954 roku na każdego kolonistę europejskiego przypada średnio 124 ha ziemi, a na każdego posiadającego ziemię Algierczyka tylko 12 ha. Z tą jeszcze różnicą, że ziemia Algierczyków, to ziemia, to działań nawiedzane przez posuchę. Oto ekonomiczny obraz kraju, o którym słyszy się coraz więcej.

Przywileje gospodarcze Europejczyków idą w parze z politycznymi. Chociaż od 1947 roku formalnie zrównano w prawach Algierczyków z Europejczykami, to i tak nadal z praw tych korzysta tylko dziesiąta część ludności — tyle bowiem w masie Algierczyków stanowią Europejczycy. Do 1958 wybierali oni bowiem połowę wszystkich deputowanych z ramienia Algierii do Francuskiego Zgromadzenia Narodowego oraz 2/3 deputowanych do organów samorządu terenowego. Formalne zniesienie tej nierówności po 1958 roku niczego jednak nie zmieniło w statystykach. Nie istniają bowiem swobody wyborcze w warunkach terroru kolonialnego. Nadal administracja kolonialna spekulując na przywilejach przysługujących Europejczykom oddziaływało na mniejszość europejską jako na punkt oparcia panowania kolonialnego Francji w Algierze. Z kolei obawa tej mniejszości przed utratą tych przywilejów, które zaręczają status kolonialny, pcha ją w kierunku obozu tzw. Ultraśwów, którzy ani słyszeć nie chcą o przyznaniu Algierii niepodległości.

Jak w tej sytuacji zrozumieć politykę Prezydenta Francji de Gaulle'a, który z jednej strony już od czterech lat zapowiada bliskie zakończenie wojny algierskiej, dojście do porozumienia z Tymczasowym Rządem Republiki Algierskiej, rozprawienie się z OAS, którą w przemówieniu noworocznym nazwał „zbrodniczą organizacją” — kiedy z drugiej strony trwa ciągle konflikt wojenny, szaleją ultras i do porozumienia nie dochodzi, chociaż ostatnio wszczęto znowu w otoczeniu tajemnicą miejscu rozmowy francusko-algieryskie.

Cofnijmy się wspomnieniami do maja 1958 roku, kiedy to dowództwo sił zbrojnych przeobraziwszy bunt ultrasów algierskich w udany zamach stanu obaliło IV Republikę. Wtedy to ówczesny dowódca naczelnego armii francuskiej a obecny szef OAS — Salan wznosił okrzyki „Niech żyje de Gaulle!” Ten De Gaulle którego wynosiła właśnie w górze prokolonialistyczna kadrę oficerską — sądząc, iż będzie realizował jej politykę. De Gaulle wolał jednak pójść nieco inną własną drogą. Rozumiał, że siły demokracji francuskiej są duże i aktywne i nade wszystko pamiętając hitlerowców nie znoszą faszytów. Jego hasło, o których była mowa przyniosły więc de Gaulle'owi popularność i zwycięstwo w referendum oraz aprobatę sprawowanej władzy. Z drugiej strony zawieleni faszyści podjęli w kwietniu 1961 nieudany pułk generałów. Jeszcze wtedy mógł więc Prezydent Francji rzucić z siebie całkowicie salanowską hipotekę i oczyścić konsekwentnie armię i administrację z elementów proultrasowskich. Nie uczynił tego — kierując energię władz na walkę z lewiącą — tą lewiącą która jest trzonem demokratycznych sił francuskich. Skutek takiej polityki — to powstanie OAS.

Co do charakteru OAS nie ma już dzisiaj nikt najmniejszych wątpliwości. Jest to skrajnie faszyzowska organizacja, dysponująca tajnymi radiostacjami, arsenalem broni, aparatem propagandy a jej metody to szantaż i perfidne zbrodnie. Przeciwko komu są one skierowane, to także nie ulega wątpliwości. Giną codziennie komuniści i ludzie bezpartyjni ale myślący po czowieczemu. Giną patrioci Algiercy. Giną ci wszyscy niewinni ludzie, którzy na swojej drodze spotkają wybuch OAS-owskiej bomby plastikowej lub serii leżących z zaulka kul. Już nie tylko Algieria ale i Francja trzymana jest w szachu przez ultrasów. I tutaj de Gaulle i jego administracja są bezradni. A wiele, wiele faktów świadczy o tym, że często chcą być bezradni. Gorzej, inicjatywa władz kieruje się przeciwko tym, którzy głoszą, że „OAS to mordery”. 19 grudnia ub. roku policja pobiła palkami manifestantów. 200 osób odniosły rany. Ostatnio słyszaliśmy o wstrząsającej salwie francuskiej policji w tłum demonstracji anty-OAS-owskiej, w wyniku której 8 osób poniosło śmierć.

„New York Times” z 24 stycznia br. pisze, „DE GAULLE STOP NIOWO USTALA SWĄ POLITYKĘ NA PONURYM ZAŁOŻENIU, ŻE JEŻELI ZARÓWNIO OAS JAK FLN (ALGIERSKI FRONT WYZWOLEŃ NARODOWEGO) ZDECYDOWANE SĄ WZAJEMNIE SIĘ POWAŁIĆ, TO ON I ARMIA FRANCUSKA BĘDĄ MOGLI PODYKTOWAĆ OSTATECZNE ROZWIAZANIE (PROBLEMU ALGIERSKIEGO) — KIEDY I JAK DE GAULLE ZECHCE”.

Jeśli to prawda, to taka polityka ma krótkie nogi. Zarówno FLN stawi czoła OAS w Algierii, jak i wszystkie postępowe siły Francji zagrodzą drogę faszyzmowi tychże samych OAS-owców.

Francuska Partia Komunistyczna stwierdziła: „W CHWILI OBECNEJ FRANCJA ZNAJDUJE SIĘ W OBLICZU GROŻBY WOJNY DOMOWEJ I CHAOSU, GROŻBY JAWNEGO FASZYZMU”. W tymże oświadczeniu wzywa wszystkich demokratów do zjednoczenia się przeciwko faszyzmowi, niezależnie od różnic, które mogą istnieć między nimi w innych sprawach.

Działalność OAS to sygnał zmiany polityki nie tylko dla Francji. Organizacja ta ma bowiem rozległe kontakty międzynarodowe i jak to można sądzić po licznych faktach, przekształca się ona w swego rodzaju faszyzowski ośrodek międzynarodowy, niebezpieczny również poza granicami Francji.

17 lutego 1962 r. w Warszawie rozpoczęły obrady III Krajowy Zjazd Lig Kobiet z udziałem delegatów z całego kraju.

Na zdjęciu: Delegatki na Zjazd wręczają upominki Przewodniczącemu Rady Państwa Aleksandrowi Zawadzkiemu.

Z KRAJU I ZE ŚWIATA • Z DOMOWA A CUDZINY • Z DOMOWA AZE ZAHRAÑÍ

44 LATA ARMII RADZIECKIEJ

23 lutego br. mija 44 rocznica powstania Armii Radzieckiej. 44 lata działa Armii Radzieckiej od jej pierwszych zwycięstw odniesionych nad wojskami interwenitów w okresie Rewolucji Październikowej. Bohaterstwu i odwadze żołnierzy Armii Radzieckiej spotęczewała wielu krajów Europy zawdzięczały wyzwolenie spod hitlerowskiej okupacji w czasie II wojny światowej, a świat uwolnienie od zmorzy faszyzmu.

Dzisiaj, gdy rządy państw zachodnich narzucają światu politykę wyściigu zbrojeni, Armia Radziecka została wyposażona w najbardziej nowoczesne broni a jej potęga wstępł z potęgą sił zbrojnych państwa. Układu Warszawskiego służy sprawie pokoju będąc przestępkiem przed rozpoczęciem nowej wojny.

W związku z tą rocznicą w całym kraju odbyły się liczne uroczystości i akademie.

XVI PLENUM CRZZ

poświęcone problemowi usprawnienia działalności samorządu robotniczego oraz sprawie zasad podziału funduszu zakładowego obradowało w Warszawie. Plenum podjęło odpowiednie uchwały w sprawie działalności samorządu robotniczego, nowych zasad tworzenia i podziału funduszu zakładowego oraz w sprawie rozwoju aktywności produkcyjnej załóg w realizacji narodowego planu gospodarczego.

NRF

W Voelklingen wydarzyła się wstrząsająca katastrofa w kopalni Luisenthal, która pograżała w głębokiej żałobie górników Zagłębia Saary. Na skutek wybuchu gazu i pożaru straciło życie przeszło 300 górników. W chwili katastrofy 500 górników znajdowało się pod ziemią. 100 z nich wyszło bez obrażeń, a 81 odniósłi rany. Dotychczas wydobyto zwłoki 288 górników. Do kopalni Luisenthal nadeszły kondolencje organizacji górników całego świata.

ARGENTINA

pod nátlakem USA podeszła do diplomaticznych styków z Kubą. Rozhodnuto podeszczony styki z Kubą se setkalo z mnóstwem protestów veřejných organizací a význačných osobností.

PORUGALSKÉ

vojenské jednotky pokračují v teroristické vyhlašovací vojne proti angolskému ľudu, bojujúcemu za slobodu a nezávislosť. Predstavitelia socialistického tábora žiadajú, aby OSN konečne sa odhodlala k ráznej akcii proti portugalskému diktátorovi Salazarovi.

MAĎARSKÁ VLÁDNÍ DELEGACE

se zúčastnila III. řádného zasedání polsko-maďarského Výboru pro hospodářskou spolupráci, ježkož úkolem bylo: zhodnocení dosavadní činnosti Výboru a vytýčení dalších směrů rozvoje hospodářské spolupráce mezi oběma státy. Maďarské delegaci předsedal náměstek ministra hospodářství M.R. Antal Apro.

LEOPOLDVILLE

konali sa tu početné manifestacie solidarity za oslobodenie A. Ginzengu. Sprievody ľudu Konga sprečívané boli policajnými vozmi.

PRAHA

w dniach 6. — 7. februára t.r. zasadil Ústredný výbor Komunistické strany Československa, ktorý prerokoval úlohy poľnohospodárstva v Československu v roku 1962 a zprávu o štátom pláne rozvoja národného hospodárstva na rok 1962.

Ústredný výbor prerokoval protistranickú a nezákonitú činnosť Rudolfa Baráka. Ústredný výbor po diskusi jednomyselné prijal niektoré organizačné a kádrové opatrenia na poľnohospodárskom území. Schválil oznamenie ÚV KSC o priebehu politickej kampane k výsledkom XXII. sjazdu KSSR a novembrového plénu ÚV KSC a výzvu ÚV KSC a Ústrednej rady odborov k všetkým pracujúcim Československej republike o rozvoji socialistického súťaženia na počesť XII. sjazdu KSC.

ZPRÁVA ÚV KSC

Pre zneužívanie funkcie ministra vnitra; nezákonné hospodárenie so štátnymi prostriedkami a ďalšie hrubé narušovanie socialistickej zákonnosti sa uznesol Ústredný výbor Komunistické strany Československa zbaviť Rudolfa Baráka funkcie člena politického byra, člena ÚV KSC, odvolať ho zo všetkých štátnych a verejných funkcií a vylúčiť zo strany s tretným oznámením.

Predsedníctvo Národného zhromaždenia podľa ústavy prijalo rozhodnutie zbaviť Rudolfa Baráka imunity poslance Národného zhromaždenia a dalo súhlas k jeho trestnému stíhaniu.

Ppik JOHN GLENN

po trzykrotnym okrajeniu ziemii wylądował na wodach Atlantiku. Amerykańska próba wystrzelienia pierwszego kosmonauty na orbitu okoloziemska zostało ostatecznie przeprowadzona 20 lutego br. Próba ta była w ciągu ostatnich 2 miesięcy od razu defektów aparatury i zlych warunków atmosferycznych. 40-letni ppik amerykańskiej Marynarki Wojennej jest więc trzecim po J. Gagarinie i H. Titowie kosmonautą, który okrażył nasz glob.

JURIJ GAGARIN

pierwszy kosmonauta świata był serdecznie gospodzony przez mieszkańców Aten. Rada Miejska Aten odznaczyła Gagarina złotym medalem pamiątkowym oraz wręczyła dyplom honorowego obywateła Aten.

VŠETKÝM NAŠIM USILOVNÝM ŽENÁM, VŠETKÝM MILÝM, POZORNÝM, STAROSTLIVÝM MATKÁM V DEŇ ICH SVIATKU' DEŇ SOLIDARITY ŽIEN CELÉHO SVETA, KTORÉ BOJUJÚ ZA MIER, ZA NAŠU ŠŤASTNÚ BUDÚCNOSŤ, REDAKCIA „ŽIVOT“ PRAJE VŠETKO NAJLEPŠIE, VELA KVETOV, ÚSMEVOV A RADOSTI.

ZEMREL BÁSNÍK WŁADYSŁAW BRONIEWSKI

jeden z nejschopnejších soudobých polských básníků. Władysław Broniewski zemřel po dlouhé a težké chorobě ve věku 64 let dne 10. února 1962 r. Byl nositelem Rádu budovatelů lidového Polska, Rádu praporu práce I. třídy, Kríže komandérského s hvězdou, Rádu obrození Polska a mnoha jiných. Smrt Władysława Broniewskiego ochuje polskou literaturu o velkém básníku, lyriku a jedinečnému epiku, jednoho z mála pokračovatelů velké poesie romantické.

III. CELOSTATNÍ SJEZD DRUŽSTEVNIKŮ

zasedal v minulém měsíci ve Warszawě. Byly schváleny stanovy Svazu a také články stanov pro družstva. Byly provedeny volby do Ústřední rady Svazu zaměstnávání družstev. Předsedou byl opět zvolen A. Pasko.

USA A VELKÁ BRITÁNIE

uveřejnily společné prohlášení, že jejich vlády se rozhodly přistoupit k přípravě řady pokusů s atomovou zbraní. Část pokusných výbuchů bude provedena v atmosféře nad britskou vojenskou základnou na Vánočních ostrovech, část podzemních pokusů na vojenské základně ve státě Nevada v USA. Toto prohlášení vylávalo protestní vlnu Labour Party v Dolní sněmovně a v celé britské veřejnosti.

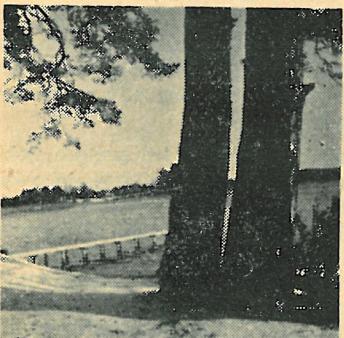
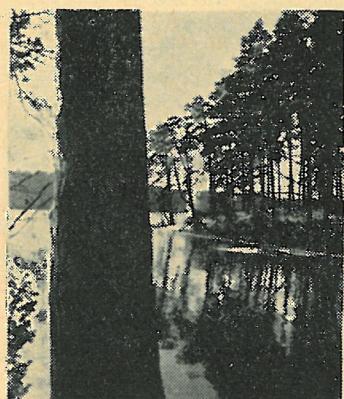
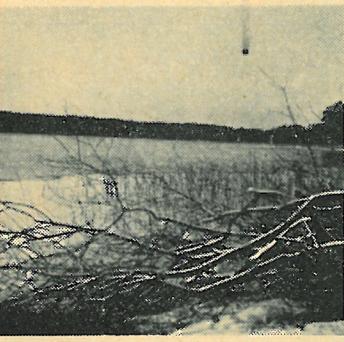
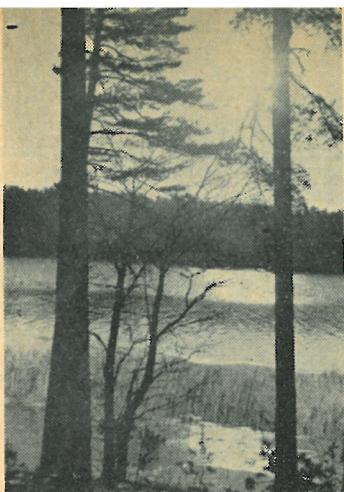
PHDR. H. C. MAX SVABINSKY

Československý národný umelec a nositele Rádu republiky a člennu mimořádného zásluhového řádu zemřel 10. februára v Praze ve věku 88. roků.

LETEC POWERS V USA

Prezidium Najvyššieho sovietu SSSR prerokovalo žiadosť přibuzných amerického letce F. H. Powersa, ktorého odsúdili v Sovietskom sváze, vzalo do úvahy Powersovo priznanie k veľmi fažkému zločinu a v snahe zlepšiť vzťahy medzi SSSR a USA prijalo rozhodnutie Powersa omilostiti a odovzdať americkým úradom.

Biely dom oznámil, že letce Francis Gary Powers, 2. februára pricestoval lietadlom do Spojených štátov, kde sa stretol s rodinou.

KÚZLO JAZIERNEJ PLOŠINY

Každý rok zástupy turistov prichádzajú na Suwalszczyznu. Je to druhé v poradí po Mazuroch turistické stredisko v Poľsku. Každý turista v letnom období nachádza tam niečo pre seba. Vodáci majú k dispozícii najkrajšiu vodnú cestu Czarnu Hańcza a mnohé jazerá, ktoré tým sa líšia od Mazurských, že sú kľudné a malebnosťnejšie. Ich vysoké brehy, najčastejšie zarastnuté lesmi tvoria výbornú prírodnú ochranu pred vetrom a zaisťujú bezpečnosť kajakárom. Jazerá sú bohaté na ryby, preto je tu vždy veľa rybárov.

Pri tejto príležitosti je nutné povedať niekoľko slov o minulosti tejto zeme. Za Piastovcov Suwalszczyzna nepatriala k poľskému štátu. Tuna za neprístupného bahnum Kuwas v pralesoch bývali Jadzwingovia. Jedni dejepisci tvrdia, že to bolo jedno z prusiačských plemien. Druhí dokazujú, že bol to lud tesne súvaznený s Litvánmi. Zaoberali sa hlavne roľníctvom a chovom dobytka ako aj včelárstvom, lovom a rybárstvom. Po dlhých bojoch, pri vedení Komradom Mazowieckým Križiaci, ovládli Jadzwingov a prinutili k emigrácii na Sambie. Vypludnili sa praleasy Jadzwingov a začala pomaly nastávať kolonizácia týchto zemí Mazúrmi, Rusinmi a Litvanmi. Postupne popri kolonizácii nasledovala aj polonizácia osidlencov. Roku 1569 na Lubelskom sejme Suwalszczyzna a Augustowszczyzna boli pripojené k Poľskému kráľovstvu. Od tých čias tiež zeme podielali sa na dobrých a zlých osudoch Poľskej krajiny. I. a II. Svetová vojna spôsobili obrovské škody na týchto terénach. V medzivojnovom období sanačné Poľsko vobec sa nestaralo o rozvoj týchto oblastí. Bola tu veľká bieda, bol nedostatok práce a prie myslu, nastalo veľké preludenie dedín.

O skutočnom rozvoji týchto zemí môžeme hovoriť až v období po II. Svetovej vojne.

Ludové Poľsko prinieslo sem to všetko, čo aj iným oblastiam krajiny a dnes stretávame neustále viac úspechov a stále menej nedostatkov.

Ale vráfme sa ku krásam Suwalskej a Augustowskej krajiny. Popri jazerách a riečkach, o ktorých sme už hovorili — ako o druhej atrakcii — je treba hovoriť o lesoch. Sú zároveň ozdobou a bohatstvom. Tiahnú sa na asi 1.000 km², na rozlohe od jazera Wigry na severe po rieku Biebrzu na juhu. Preváža v nich borovica, ale na severe je hodne smreku. Starých stro-

revné kvety a mach vytvárajú svojskú a nezabudnuteľnú krásu. Všade stretávame množstvo čiernych malin, jehôd, čiernych jahôd, borievok a hrívov. Je záhadno spomenúť, že pralesom preteká Czarna Hańcza a veľa jazier obohacuje malebnosť krajinky.

Túto krajinu pretína aj Augustovský kanál. Tiahne sa na priestore 102 km. Z toho 70 km sú umelé prieplavy. Tento kanál spája prítoky Nemeny s prítokmi Visly. Pravidelnú plavbu umožňuje veľké množstvo jazier na ceste.

stupu k moru vytvoril nezávislú od Pruska vodnú cestu, spájajúcu Poľské kráľovstvo s kurlandskými prístavmi. Kanál budoval Ignác Prądzyński a neskôr francúzsky inžinier. Avšak tieto práce prerušilo povstanie r. 1830, boli ukončené až 9 rokov neskôr.

Dnes často vidíme pltníkov, ako splavujú drevo po kanáli a tiež veľa turistov. Súčasne Augustovský kanál tvorí lokálnu a pohodlnú vodnú cestu.

Každý kto túži po kludnej dovolenke mal by vycestovať v lete na Augustowské jaz-

mov je bohužiaľ málo, vyničili ich Nemci. Ale v Augustowskom pralese stretávame, zvlášť v blízkosti vody a na rúbaniskách, nedajúce sa k ničomu prirovnať porasty. Ba-

Návrh stavby kanála vznikol v období Kongresového kráľovstva. Dal k nemu podnet vtedajší minister financií Ksawery Drucki-Lubecki. Jeho úmyslom bolo, po strate prí-

rá. Veľké kúzlo má tuna aj zima. Hoci v tomto období je tu ľahko stretnúť turistov. A preto uverejňujeme pri našom článku niekoľko zimných fotografií.

KULTÚRNO-SOCIÁLNY ŽIVOT NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN V POĽSKU

(DOKONČENIE)

Pri realizácii menšinovej politiky Ludovodemokratického štátu, majú dôležité úlohy národné výbory všetkých stupňov. Vo svojej činnosti národné výbory v okruhu pôsobnosti ktorých bývajú národnostné skupiny, stýkajú sa s problémami života týchto obyvateľov a v súhlase so smernicami menšinovej národnostnej politiky v Poľsku priamo riešia celú radu dôležitých — pre rozvoj života tých skupín obyvateľov — záležitosti.

Tak napríklad odbory kultúry pri Prezidiách krajských národných výborov pomáhajú národnostným spoločnostiam v ich kultúrno-osvetovej činnosti, poskytujúc odborné vedenie, pomáhajúc v priprave kultúrno-osvetových kádrov, zásobujúc zariadením a repertoárom klubové súbory, kultúrne domy atď. V mnohých okresoch jestvujú kultúrne domy a v mnohých dedinách osvetové miestnosti, prácu a zariadenia ktorých využívajú spolu obyvatelia poľskí a národnostných menšín. Je to najlepšia forma zblženia, dobrého spolunažívania a vychovávania mládeže v zásadach internacionálizmu, poznávania bohatstva pokrokovej národnostnej kultúry a folkloru.

Školské inšpektoráty riešia všedné záležitosti národnostného školstva, riadiac zároveň školy v ktorých mládež získava vzdelanie v materinskom jazyku vo všetkých predmetoch, ako aj školy sústredujúce mládež patričnej národnostnej skupiny, ktorá sa učí v poľskom jazyku, avšak má vo svojom programe výučbu materinského jazyka. Školské inšpektoráty, za pomocí spoločnosti organizujú tiež stovky stredísk výučby jazyka patričnej národnostnej skupiny.

Pripravené sú učiteľské kádre. Týmito kádram je poskytovaná metodická pomoc, prevádzajú sa práce ktorých účelom je neustále zvyšovanie odborných kvalifikácií. Školskí inšpektori národnostného školstva sú pôvodom z národnostných skupín alebo dobре ovládajú jazyk, v ktorom je prevádzaná výučba.

Úrady a odbory vnútra jednotlivých národných výborov patria k tým oddeleniam, ktoré priamo pracujú s národnostnými skupinami. Predovšetkým do ich kompetencie patrí rýchle reagovanie na prípadne prejavy diskriminácie, priamo styky s výbormi kultúrno-sociálnych spoločností ako aj dohliadanie ich činnosti podľa stanov. Tieto úrady a oddelenia pomáhajú spoločnostiam pri riešení všetkých problémov ich práce. V mnohých prezidiach tieto oddelenia na základe uznesení koordinujú práce iných oddelení na národnostnom úseku. V poslednom čase mali dôležitú úlohu v súvislosti s rozdelením čiastočne nezvratných úverov, ktorých účelom bola pomoc Ludovodemokratickému štátu príslušníkom národnostných menšín v aktivizácii roľnických hospodarstiev.

Popri týchto oddeleniach, ktoré pracujú priamo s národnostnými skupinami, všetky ostatné odbory jednotlivých národných výborov nesmia byť a ani nie sú nezúčastnené. Či hovoríme o odbore poľnohospodárskom, finančnom, komunálnych služieb alebo inom, každý vybavuje záležitosti týchto obyvateľov a je v bezprostrednom styku s vybavujúcimi. Spôsob vybavovania záležitostí má vplyv na vytvaranie sa správneho pomeru na úseku Ludovodemokratický štát — obyvateľ tohto štátu nepoľskej národnosti. Od práce národných výborov v nemalej miere závisí kedy nadrobíme nedostatky a akým spôsobom bude realizovaná jednota a rovnoprávlosť celej spoločnosti.

Ked hovoríme o krajských orgánoch to v takej istej ak nie väčšej miere týka sa to okresných národných výborov, nakoľko tieto pracujú bližšie k týmto strediskám.

Národnostná otázka veľmi často bola predmetom analýzy na zasedaniach prezidií a rôznych komisií najmä komisií kultúry, osvety alebo verejného poriadku. Celá rada prezidií vnesla v týchto záležitostiach uznesenia a konkrétnie nariadenia zodpovedným a zainteresovaným odborom. Tak bolo vo wrocławskom, białostockom, olsztyńskom, szczecínskom, koszalińskom, krakowskom a rzeszowskom vojvodstve.

Národnostnou problematikou zaobrali sa tiež miestne národné výbory Warszawy, Wrocławia, Łodzi a Krakowa. Mnohé vojvodstvá dosiahli významné úspechy a veľké skúsenosti v riešení národnostných problémov.

Ludovodemokratické Poľsko prakticky dokázalo, že úplna a faktická rovnoprávlosť národnostných menšín, odhliadnúc od ich početného množstva je možná jedine v podmienkach socialistického zriaďenia, ktoré riadiac sa humanitnými zásadami proletárskeho internacionalizmu vie im zaistíť patričné podmienky života, hmotného, spoločenského a kultúrneho. Len toto zriadenie vie otvoriť ďalšie perspektívy rozvoja kultúry národnej vo forme a so socialistickou náplňou.

V týchto podmienkach národnostné menšiny počítajú Ludovodemokratické Poľsko za svoju vlast, spájajú sa s celým poľským národom, jeho bojom za mier a spoločne s ním budujú socialistickú vlast.

JAN PRUSZKOWSKI

zrkadlo, šperk magatama a meč. Odvtedy tieto stáli sa symbolmi cisárskej moci a s najväčšou úctou ukazovali ich všetkým cisárom počas korunovačných slávností. Potomok Ninigi, Kamu Jamato Iwarehiko No Mikoto, 11. februára 660 r. pred našim lotopčom bol slávnostne korunovaný a ako prvý cisár Japonska vládol pod menom Dzimmu.

Tolko legenda a fantázia a hoci veda kategoricky odmietá takýto názor na počiatok japonských dojín, nie je ľahko vymaniť sa s tradícií trvajúcej stáročia. Pre svojich obyvateľov Japonsko malo byť vyvoleňou krajinou, lebo predsa bolo zrodene božstvom. Preto je svätá japonská zem, každý jej kameň a každý strom. Svätý je prodovšetkým vladár tejto krajiny — cisár — potomok bohov; hodným pochvaly malo byť teda to všetko, čo slúžilo veľkosti Japonska, hoci bolo v tom veľa nacionalistických prvkov.

Úcta k tradícii je tuna tak silná, tak hlboko bola vpájaná do sŕdc Japoncom, že napriek veľmi rýchle-

a lásky k cisárskemu dvoru a k cisárskej rodine, ktorú snažia sa udržať medzi ľudom. Princezna Micičko — manželka následníka trónu Akihito mala porodiť. Pôrod sa začal 24. februára r. 1960, ale dva dni predchádzajúce tento dátum, japonské rádio a televízia prerušovali vysielanie, za účelom informovania o zdravotnom stave princezny a fiziologických príhodach spojených s pôrodom. Hned po narodení cisárskeho novonarodeniatka zvláštny cisársky posel položil pri ňom dar cisára — dýku v drevenom púzdre, ktorá je symbolickým znakom cisárskej ochrany. Iní poslovia odišli postupne pred tri oltáre v cisárskom paláci, aby oznámili duchom zomrelých predkov narodenie ďalšieho následníka trónu. Týmto spôsobom boli započaté tradičné slávnosti, ktoré v týchto okolnostiach majú trvať sto dní. Pri ich konci odovzdáva sa kojeniatku prvé symbolické paličky k jedeniu rýže.

S princeznou Micičko spája sa ešte jedna história. Jej sňatok s princom Akihito bol prvým prípadom,

V TIENI HORY FUDŽI

Na počiatku sveta bol chaos, z ktorého vynorila sa zem a nebo. Potom zjavilo sa šesť generácií bohov, ktoré pominuli nedokazujúc mič zvláštneho, Len siedmá generácia — párs Idzanagi a Idzanami začali dielo tvorenia. Nádherný boh Idzanagi ponoril oštep do oceánu a keď ho vytiahol z konca spa-dla kvapka vody, z ktorej sa sfornoval ostrov Onogoredzima. Vtedy zobrať svoju manželku Idzanagi, zisiel s ňou na ostrov a tu pojal ju za manželku. Tento manželský sväzok zapričnil, že šťastná Idzanami porodila najprv mnohé ostrovy, neskôr veľký počet bohov. Krátko potom Idzanami odišla do Jomi no Kumi — krajiny tmy a jej verný manžel ponáhal sa za ňou, avšak musel sa vrátiť nenajdúc už svojej manželky. Na ostrovoch zostal z nich mnohí božskí potomkovia, ktorých počet Idzanagi odchádzajúc zvýšil o tri ďalšie božstvá; bohyňu slnka Amaterasu, boha mesiaca Tsukijomi a boha búrkury Susanau.

Čo sa stalo potom s plodným Idzanagi nie je veľmi isté, ale práve tak začínajú sa dejiny krajiny kvitnúcej višne — Japonska, opísané v Kodziki a Nihongi, dvoch svätých knihách starodavného náboženstva Japoncov — sinto.

O niečo neskôr svetlonosná Amaterasu zavolala jedného zo svojich vnukov — Ninigi a ukazujúc mu z neba japonské ostrovy vyslovila prorocké, božské slová: „Toto je krajina, ktorej pánmi budú moji potomkovia. Ty, môj nádherný vnuk, chod' a vládnij tam. Chod! Šťastie bude sprevádzaf tvoju dynastiú a bude trvať večne ako nebo a zem!“ Vyriecknúť to odovzdala mu tri sväté insignia moci:

mu a intenzívnemu hospodárskemu rozvoju tejto krajiny, napriek veľkému vedeckému pokroku, ešte dnes návštěvník z Európy na každom kroku stretnáva sa s tradičnými zvykmi a običajmi, ktoré sú pre neho neobvyklé. Neprekupuje to ak si uvedomíme, že myty o stvorení sveta japonskými bohmi, o božskom pôvode cisárov a vyplyvajúcej z toho nadriadenosti nad inými národmi, boli súčasťou školskej výučby, a povinnosť vzdávania božskej úcty cisárovi bola vstupovaná Japoncom cestou rádia, tlače, literatúry a kňazov sintoizmu.

Je pravdu, že porážka Japonska v II. svetovej vojne mala rozhodujúci vplyv a že tento stav podľahol dôležitým zmenám. Behom celej rady rokov poukazovalo sa na škodlivosť kultivovania a glorifikácie starých mytov. Úplne kritický bol postoj voči militaristickým tradíciam Japonska a jeho útočnej, vojenskej politike minulých rokov. Boli snahy postupného vykorenenia tradičných zvykov a praktík, poukazovania na ne ako na príčinu ne-slávneho finálu II. svetovej vojny. Avšak od niekoľkých rokov cisársky dvor a japonská vláda začínajú kriesiť staré tradície, v ktorých prevažujú šovinistické prvky, skompromitované útočnej politiky hospodárskej a militarnej expansií. Tomuto účelu opäť slúžia myty starého náboženstva — sintoizmu o tom, že božské je všetko čo je japonské s cisárom na prvom mieste. A hoci posledný cisár — Hirohito zriekol sa božskosti, božský kult cisára v Japonsku jesťtuje nadálej. Ešte stále spontanicky vznikajú spolky, ktorých účelom je zhromažďovať sa pre konaniemodloslužieb spievanie hymnov slaviacich cisára. V dedinách ležiacich pri hlavnom meste — Tokio, vznikajú dobrovoľné brigády pre upratovanie záhrad okolo cisárskeho paláca. Na začiatku r. 1960 dejiny Japonska poskytli nové dôkazy veľkej úcty

aby následník trónu ženil sa so ženou, ktorá nie je pôvodom z aristokracie. Lebo Micičko je dcérou japonského priemyselníka. Japonsko malo svoju aristokraciu, majúcu zvláštne privilégia, ktoré stratila len po II. svetovej vojne. Jej počiatky treba by bolo hľadať v japonskej tradícii. Do r. 1868 jestovala v Japonsku vrstva šľachty majúcej zvláštne výsady — rytieri samuraji. Riadila sa zvláštnym etickým kodexom. Samuraj musel reprezentovať odvahu, zdvorilosť, úprimnosť, česť a lojalitu voči cisárovi. Týmto spôsobom vznikol mýtus, ktorého pozostatky vysvetľujú mnoho činov Japoncov v období II. svetovej vojny. Na americké vojenské lode znenazdania padali japonské živé torpédy — kamikaze Japonské letectvo vyrábalo v tom období lietadlá, ktorých trup bol vyplňený výbušinami. Pre letcov, ktorí štartovali týmito lietadlami veľmi často bol to prvý a posledný bojový let. Ulohou letca — živej torpédy — bolo smernenie lietadla na ciel — čo znamenalo pre nich príšernú smrť v momente výbuchu nákladu umiesteného v trupe. Avšak bola to pre nich čestná smrť, smrť za cisára a cisárstva — tak ako vždykedy zomierali samorajovia. „Lebo samuraj žije vždy tak, aby bol pripravený na smrť.“ — hovorila slová prastarej legendy.

Dnešné Japonsko obchaduje s celým svetom, jeho priemysel vyrába najmodernejšie tovary, je však treba pamätať, že zbrojárenský priemysel opäť patrí k popredným tejto krajiny. Vrodená Japoncom láska k práci prináša štátu mnohé bohatstva ale ešte dlho bude žiť stará tradícia tohto národa, hoci súčasný Japonec nemodli sa už slovami starej legendy: „Ó svätá hora Fudži, siahajúca k nebu, ty si poklad daný märnemu človeku. Ochranné božstvo bdiace nad Japonskom, dovol, aby oči moje potešili sa pohľadom na teba.“

J. N.

ŠETRIJME INTERVIEW S GENERÁLNYM RIADITEL'OM v PKO SÚDR. E. WALASZCZYKOM

REDAKCIA ŽIVOT: Na začiatku prosíme niekol'ko slov o pôvode štredenia.

SÚDR. E. WALASZCZYK: Prvé sporiteľne začali vznikať v XVII. storočí ako organizácie vzájomnej pomoci. Postupom času tieto organizácie začínajú ustupovať v prospech sporiteľní o charaktere všeobecnom, najčastejšie komunálnom. V druhej polovici XIX. storočia začínajú masovo vznikať poštové spotrebne, ako nový typ sporiteľní, v opretí o sieť poštových úradov.

Vznik sporiteľní všeobecného typu prispádajú na obdobie stvárvania sa monopoličného kapitalizmu. Vzpruhou k štredeniu bola snaha najslabšej ekonomickej časti spoločnosti zabezpečiť sa pred neistým zajtrajským, hrozobou nezamestnanosti, periodicky sa opakujúcimi krízami. Uspory zase, prameňom ktorých bolo obmedzovanie do minimum konsumpcie, stali sa ohnivom zhromažďovania kapítalu, ktorý pracoval v záujme buržoázie a finančnej oligarchie. Peniaze, ktoré vplyvali do sporiteľne mali popri tom pre buržoáziu tú výhodu, že nepodliehali a nemohli podliehať žiadnej kontrole tých ktorí štredli. Lebo štrediacich bolo príveľa a boli príliš rozstrešení, aby sa mohli dorozumieť. Týmto spôsobom sporiteľne, ktoré prevádzdali činnosť v rámci pracieho pracujúcich a malomeštiakov, a ktoré mali zabezpečovať pred neistým zajtrajským, v skutočnosti príčinovať sa k pauperizácii a urýchlovali proces polarizácie spoločnosti.

Po revolučných zmenach, ktoré mali miesto po II. svetovej vojne v mnohých štatoch a o. i. aj v Poľsku, tie sporiteľne podstatne zmenili svoj charakter. Z ohniva aparátu útlaku stali sa podnikmi slúžiacimi záujmom robotníckej triedy a budovania socializmu. Zhromažďujúci momentál-

ne voľné penažité prostriedky obyvateľov, zapájajú tieto do tvorivej, investičnej práce. Toto urýchljuje plnenie hospodárskych plánov t.zn. zvýšenie životnej úrovne obyvateľov. Vďaka úsporám, prameňom ktorých je odmiena za prácu, pracujúci neušteľajú svoju životnú úroveň. Sporia nie kvôli zabezpečeniu zajtrajska, lebo ne-hrozí nezamestnanosť a staroba je zabezpečená systémom národných poistení, ale na investície a nákup predmetov investičného charakteru.

Takouto sporiteľňou, ktorá vznikla v Poľsku vo výsledku revolúcnej bankovej reformy je — Powszechna Kasa Oszczędności (Státna sporiteľňa).

Red. „Ž“. Či Poliaci radí štredenia?

E. W. Poliaci sú ľudmi pracovitými a spořími. Dôkazom toho je dynamický hospodársky rozvoj krajiny. Poľsko v období II. svetovej vojny utrpelo veľké straty. Celkové hmotné straty priame a nepriame boli odhadnuté na sumu 258 miliárd zlatých z roku 1939. Asi 38% predvojnej hodnoty národného majetku Poľska podľahlo zničeniu. Zvlášť veľké boli straty v priemysle, baníctve a remesle. Bolo zničené asi 1/3 predvojnej hodnoty priemyselných zariadení. Bezprostredné hmotné straty obyvateľov činili asi 30% ich celkového majetku.

Znovuvýstavba a rozbudova národného hospodárstva vyžadovali veľa obetavosti a dalekosiahlej sporiteľnosti. V týchto ťažkých podmienkach Poliaci nielen dosiahli hospodársky úroveň z r. 1939 ale značne zmenšili rozdiel aký bol medzi Poľskom a hospodársky vysoko vyvinutými európskymi krajinami.

Počas prvých 5-tich povojnových rokov neboli patričné podmienky pre rozvoj spo-

renia. Občania museli mysliť predovšetkým na zabezpečenie si najnutnejších životných prostriedkov, o kúpe bytového zariadenia, ktoré bolo zničené alebo ukradnuté okupantmi.

Postupný rozvoj sporenia započal sa v období druhých 5-tich rokov po menovej reforme. Avšak už od r. 1956 v súvislosti s rýchlym vzrástom štátnych príjmov a reálnych platov, sporenie stáva sa stále všeobecnejšie. Dokazujú to čísla. Zatiaľ čo r. 1956 sporiteľnú knižku mal každý 6 obyvateľ Poľska, súčasne ju vlastní každý treći. Priemerný vklad na obyvateľa, ktorý r. 1956 činil 80. — zł. dnes už prekročil 640. — zł.

Red. „Ž“. Sporia naši susedia.
Napr. v Československu?

E. W. Neustály vzrást štátnych príjmov, reálnych platov a sociálnych prípadov v krajinách socialistického tábora spôsobuje rozvoj sporiteľní obyvateľov. V krajinách, ktoré počas vojny boli menej zničené, úspory vzrástajú rýchlejšie. V takej situácii je tiež Československo. V týchto podmienkach úroveň všeobecného štredenia je v Československu vyšia ako v Poľsku. Zatiaľ čo v Poľsku na 1.000 obyvateľov prípadá 367 vkladových knižiek, v Československu je ich asi 900. Avšak tento pomer sa z roka na rok vyrovňáva.

Red. „Ž“. Aké sú formy sporenia v PKO?

E. W. PKO má široký výber formy sporenia. K najpopulárnejším patria vklady na knižky tzv. „obięgowe“, t.j. také ktoré môžu byť používané v celej krajine, vo všetkých odborových PKO, poštových úradoch a závodných sporiteľňach. Vklady na tieto knižky môžu byť normálne alebo výherné.

D. TATARAKA

SPISOVATEĽ'

Popredný slovenský spisovateľ Dominik Tatarka oslaví 14. marca narodeniny. Pri tejto príležitosti chceme aspoň čiastočne oboznámiť našich čitateľov s jeho tvorbou. Tatarkova próza zaujme a nadchne každého čitateľa ktorý sa s ňou strene. Pre svoju nevšednosť myšlienky jeho knihy sú vyhľadávané. Bodaj by nie, však jeho postavy sú nám blízke, živé a spolu s nimi je živé celé jeho dielo. V Tatarkových prácach je umelecky stvárená životná realita; nevidí život povrchne, ale vyhľadáva jeho najjemnejšie odtienky. Ustavične a vásniivo hľadá hodnoty nového človeka a života. Na bojovnom, politickom správne volenom námeste, vytvoril po Fraňovi Královi a Petrovi Jilemnickom po prvý raz v slovenskej próze typické prostredie a typické charaktery, príznačné pre postavy rozvíjajúcej sa novej spoločnosti. Tieto fakty prisudzujú Tatarkovi jedno z najvýznamnejších miest v najnovšej slovenskej próze.

Najznamenajším jeho dielom je „Farská republika“ (1948). Je to dielo, ktoré pevne stojí na novej ceste a ukazuje jej smer, smer socialistickej literatúry. Odzrkadluje typický spoločenský problém, ktorým je nebezpečenstvo vplyvu ľudáckej ideológie na slovenskú spoločnosť a najmä však na inetligenciu. Nie je to len mechanické nastavenie zrakcia, ale útok na toto nebezpečenstvo. V tom je to nové ktoré spolu s novou umeleckou metódou, formou románu, tvorí základ socialistického realizmu. Román „Prvý a druhý úder“ (1950), nijako neodbočuje z vytýčenej úlohy: zistí, čo nového priniesla do života slovenskej dediny vojna, boj proti fašizmu a politické premeny po roku 1945. Aké črtky, akú tvár a akú morálku nadobúda nový človek, ktorý najskôr bojuje proti zvyškom priživnickej triedy.

Domnink Tatarka týmito dvoma románmi vybudoval pevný pilier novej socialistickej literatúry.

Vzácnym prinosom pre slovenskú literatúru je hlbavosť, filozofický podtext Tatarkových prác. Do určitej miery sa to prejavuje aj v knihách „Radostník“ (1954) a „Družné lata“ (1955), ktoré nedosahujú umeleckú hodnotu jeho predchádzajúcej tvorby. Najplnšie sa však táto črta prejavila v knihe dvoch noviel „Rozhovory bez konca“ (1959). Povstanie, poprava partizánov, brutálne zavraždenie nevinného chlapca, vzťah matky a syna atď., to sú faktky, ktoré Tatarka dviažu do rovin filozofických. Posúva typický slovenskú tematiku do rozmerov všeľudských, zaoberá sa zmyslom hrdinstva a vojny. Táto „knížka“ má veľký význam najmä v súčasnej dobe, keď imperialistické kruhy chcú rozpätia novú vojnu. Ona varuje a odsudzuje, prosí a prihovára sa za ľudsú dôstojnosť, ktorá je tak často ponížovaná.

Z knížky „Rozhovory bez konca“ vyberáme na ukážku úryvok z novely „Kohútik v agónii“, v ktorom hovorí sa o popravení Nemcami Katarinkiného chlapca.

ÚRYVOK Z NOVELI „KOHÚTIK“

KATASTROFA V PERU

Za necelú noc z 10. na 11. januára zmizí z mapy sveta peruánskej dedinky Renrahircu Tacsha, Husraspucho a Ucuschaca a pochovali vo svojich troskách viac ako 4.000 ľudí. Obrovská masa skál, pôdy a snehu, ktorá sa rútila zo svahov vrchu Huascaran (6 765 m), rýchlosťou bežiaceho koňa spôsobi katastrofu, ktorá otriasla svetom. Smrtonosná lavína zastiela väčšinu svojich obetí v nočnom spánku. V čase katastrofy stúpla hladina rieky Rio Sante, pretekajúcej postihnutou oblasťou, o 6 metrov. Predpokladá sa, že vody tejto rieky, ktorá obmýva veľký banský revír, spôsobili ďalšiu katastrofu zaplavenej baní.

K strašnému nešťastiu došlo v oblasti Ancash, vzdialenej asi 450 km od hlavného mesta Limy. Podľa doteraz dosiahlych zpráv z Peru prežil katastrofu iba jeden človek. Je ním lekár dr. Leoncio Guzman, ktorý sa v chvíľach nešťastia vracal autom z nemocnice v Huaras domov do Ranrahica. Keď zbadal rútiaci sa lavínou, pridal plynu a pokúsil sa dostat do dediny skôr ako lavína, aby varoval nešťastníkov a zachránil vlastnú rodinu. Lavína však bola rýchlejšia a zúfalý lekár sa musel nečinne prizerať ako pohtlia celú obec a v troskách pochovala aj jeho vlastný dom s rodinou. Dr. Guzman, bol prvý, prostredníctvom ktorého sa svet dozvedel o tomto strašnom nešťastí. Domy dediny ležia miestami až pod 10-metrovou vrstvou blata, snehu a skál a okrem toho tiež vody jazera, ležiaceho v tejto časti pohoria And, zaplavili celé údolie.

Druhou skupinou sú vklady na knížky spojené s miestom, obsluhované vo vlastných pobočkách PKO. Táto skupina zahrňuje vkladné knížky na meno do ručiteľa a na heslo, viazané a neviazané vklady, vklady výherné vecné (automobil, motorka, skuter) miesto úrokov, vklady s určením na byt, na bytové kacie až na dovolenkú a turistiku v Poľsku a cudsine.

Red. „Ž“. Ktoré formy sporenia sú najpopulárnejšie na dedine?

E. W. Na dedine je najpopulárnejšou formou tzv. knížka „obiegowa“. Pre ročníka je zvlášť pohodlná lebo môže vyberať z nej peniaze nielen v stále bydlisku, ale kdekoľvek kam ide na nákup alebo vybavujúc súkromné záležitosti. Okrem toho sú dosiaľ populárne výherné vkladné knížky.

Red. „Ž“. Aká je situácia v sporeni v PKO v okrese Nowy Targ?

E. W. Okres Nowy Targ spolu so Zakopaným je oblasťou typicky turistickou, ktorú často navštievujú aj susedia z Česko-slovenska. V tejto oblasti obyvatelia majú na vkladných knížkach PKO asi 80 miliónov zlatých. Veľké úspechy na poli súkromného sporenia boli dosiahnuté v samotnom Zakopanom, lebo priemerne na každého obyvateľa pripadá súčasne viac ako 1.230,- zl. úspor v PKO.

Red. „Ž“. Aké výhody majú tí, ktorí sporia v PKO?

E. W. Podľa voľby formy sporenia v PKO obyvatelia môžu získať úroky vo výške 3-5% v ročnom pomere. Pri voľbe inej formy

majitelia vkladných knížiek môžu miesto úrokov vyhľadať vecné alebo peňažité odmeny. Roku 1961 sporújuci obdržali úroky za úspory v PKO vo výške pol milárd zlatých. Do konca minulého roku PKO vydala formu vecných odmen 1.929 osobných automobilov rôznych značiek a 3.260 motoriek.

Red. „Ž“. Predvída sa v r. 1962 nejaké novinky v oblasti foriem sporenia?

E. W. Počet druhov vkladných knížiek PKO je už tak široký, že každý si môže vybrať formu, ktorá mu vyhľadáva. Preto zatiaľ nepredvída sa ďalšie rozšírenie druhov vkladných knížiek. Bude sa zakladať ďalšie pobočky a predovšetkým závodné sporenie. Ide o to, aby pracujúci trafil čím menej času pri vybavovaní svojich finančných záležitostí. Budú zavedené ďalšie služby obyvateľom. Napr. na rozhrani r. 1961 - 1962 bolo zriadené ďalšie oddelenie: stále a individuálne prevody z vkladných knížiek. Na želanie zákazníka PKO súčasne, bez nutnosti osobnej návštavy pokladne prevádzka: periodické platenie nájomného, plynu, elektriny, alimentov atď.

Red. „Ž“. Aké výsledky má PKO v oblasti rozvoja sporenia?

E. W. Stav penažitých vkladov obyvateľov v PKO ku dňu 31.XII. 1961 dosiahol 17.659 mil. zl. z čoho na vkladných knížkach 16.382 mil. zl. a vklady na bežných účtoch 1.277 mil. zl.

Cez PKO prelieva sa behom roku mohutný prameň peňazí v kvote asi 85 miliárd zlatých a množstvo úkonov s tým spojených prekračuje 60 miliónov.

Tempo vzrástu úspor v tomto roku je naďalej mohutné. Behom januára, t.r. vklady vzrástli o ďalších 817 mil. zl.

— Milo! — vykriknem. A skočím k nemu. Ale nemala som mu to robiť, nemala som mu to robiť, nemala. Tá hrôza ho už zakliali: nepohne sa, oči dokorán roztorené, prázdne. Smrť je v nich. Priam ako v tých rúrach guľometov. Synáčik môj, to nie si ty, prebuť sa. Ved ty si mi ruky, oči otváral, a ja som do nich po každý raz ako do neba vletela. Prebuť sa. Chlapom ešte nemusíš byť. A tak som ho objímal, bozkávala, stískala. Ruky, telo sú mu omarené, neodpovedajú. Striasa ho. Len tu mi vykrikne, strašne zvere: Mama! Strhnem ho. Na zemi sa oblapíme. Držíme sa. Mama, bráň ma, šeope mi, nechcem zomrieť, nechcem, nechcem. Aspoň chvíľu, aspoň takto ešte trošku, chlapča moje, popestujem, nedám si ta, nedám nedám, nech ma kopú, nech zabijú. Nás dvoch už nič nerozdroví, neroztrhne. Svojho chlapca mám v náruči a len čakám. Tahá sa s nami nebudú, dovtípi sa ktorýsi z nich, kto ma aspoň trošku citu v tele, zarapuje nám na hlavy, a môj chlapec sa ani nenazdá a bude deme to mať za sebou. My dvaja, môj chlapec a ja, zostaneme na veky spolu.

Ale ach jaj. Ale nie. Nikto sa taký nenájdzie, nikto nás streliami neposype, nezahasi. Len ma omráčia úderom do hlavy.

Neviem o sebe, ale preverám sa. Ako na druhom svete sa preberám. Musela som ležať horeznačky lebo nadomnu vidím, až kdesi ako na nebi červené jazyčisko sa trepoce. Dychči nado mnou čierne psisko. A ty ešte na mňa dávaš pozor? Ale ja sa ta nebojím. Nech si, čo si, nech si čert z pekiel alebo čo. Nebojím sa ta. Mine už na svete všetko vzali. A veru ja som to. Zem podo mnou. Zostala som. Zdvihнем hlavu, zazriem: To sú oni! Tak veru, smrť ma ešte len čaká, to všetko ma čaká. Lebo ich vidím, ako idú, idú. A mari sa mi: rakvu si na pleciach nesú. Ach, a zazriem škoricový kabátik. Môj Milko mal škoricový kabátik. On je! Práve sa do bane obracajú. Oni, nie ja, na druhý sú idú, idú do tej bane, práve dochodia. Keď si to ty, mať tak bez.

Vychýtmus a letím. Necítim sa. To čierne psisko za mnou v päťtach. Smrť ma nechce, myslím si. Stihňem sa aj obzrieť, na to psisko. Je ukrutné, mohla by to byť moja smrť, ale nie je. Ona, tá potvora, na môj veru sa má boji. Preto ešte stihňem dobehnuť.

Tichí, meraví kráčajú. Krivda sveta! Do tej bane, studeného skália vstupujú, vždy dvaja a dvaja, dvaja a dvaja, dvaja a dvaja vstúpia. Brány nebeské, kol'ká je naša krivda! My ženy, samé ženy lu ležíme a čušíme. Ešte tam stále dvaja a dvaja vstupujú. A ešte mi stále takto srdce búcha.

Palko, brat môj, prilož mi sem ruku. Čuješ? Srdce mi kľucka takto, dvaja, dvaja, odvtedy mi takto srdce pokľuckáva, na jednu stranu napáda: dvaja, dvaja. Raz dokľucká. I tak sa čudujem, že sa mu ešte chce buchoťať. Za mojím chlapcom v škoricovom kabátiku zavrela sa brána bane... Rata, bože! Ešte počúvam to ratatanie a ešte žijem, kravy pasiem...?

Zatichne. Celá umdená, vysilená prilipne zasa k posteli ako povädnutá tráva a zavrie oči.

V pŕvych
taste h na
Zprávce i
silného
má a nebud
denj na

V mnej a
musíš s v
sné te ne
vodivo pr
presn mech
preskýva
t.j. čitania
alebo si 40
tak, ito 86

vys podo
časú a sklad
vypočí z
rozdieľa zo spychá
lenia na

Spranie
koľajscro
na dňobie
však náve
desatok m
o kataly
nerovný.

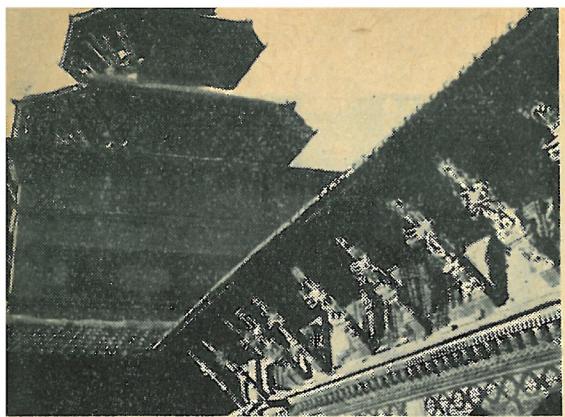
Náša po
že vyno
sekum 56025
nej jedn
pinot. Po
zrýchloke

Zispomá
Po pto tr
na m mo
stredoben
stalo nie h
posta slá
Ako l mô
hybeplú
pohydačk
pôsoli sme
konti spôs
vina na
druh len 1
trecibrzdi

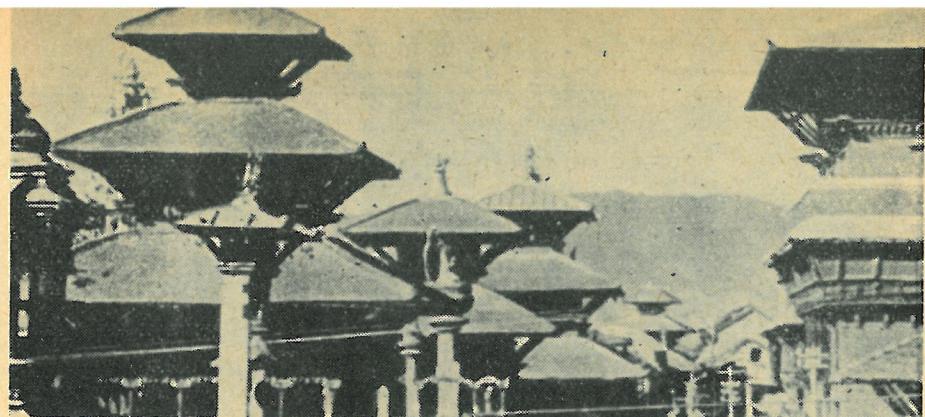
Družinc
skej ľadov
fyzik pol
pohybliv
paní ľadov
bodnia, č

Naj str
a zmia at
spom vply

Je že p
sféry, v z
ani jadro
zemadra
stenuje
etáme. C
sily zmei
sa wemer
reagyské
aj pečich,

KRAJINA

Bujné tropické pralesy, štavnaté lúky Iravadskej níziny, stáda divokých slonov a nosorožcov, piesočnaté pobrežie, omývané vodami Andamanského mora a Bengalského zálivu — taký je obraz ázijskej krajiny, nazývanej BARMSKÝ SVÁZ. Je to mladá nezávislá krajina, ktorá si za posledných niekoľko rokov pre svoju mierovú politiku, pevný protokoloniálny postoj ľudu, pre rozehnúnu vôle upevniť zvrchovanosť krajiny a snahu položiť základy k hospodárskemu rozmachu získala úctu, vážnosť i podporu všetkých mierumilovných národov.

Cesta k nezávislosti, nebola ľahká. Najskôr musel barmský ľud zdvihnuť zbraň proti Angličanom, ktorí vyše sto rokov utlačovali a vyuistovali krajinu. Neskoršie sa zbraň obrátila na nového nepriateľa — Japoncov, ktorí za druhé svetové vojny obsadili Barmu. Boj proti nemu spojil barmský ľud v rozehnúuci zápas za konečné zúčtovanie s akoukoľvek nadvládou. Po porážke Japonska národnoslobodzovacie hnutie tak zosilnelo, že v r. 1948 musela V. Británia uznať nezávislosť Barmy.

Územie Barmy meria 677 544 štv. km. a je obývané 20 miliónmi obyvateľov. Žije tu veľa národností a kmeňov, hovoriacich rôznymi jazykmi. Zákonodarnú moc vykonáva dvojkomorový parlament, ktorý sa volí raz za štyri roky. Hlavou štátu je prezident. Na politickom živote má podiel mnoho politických strán a organizácií, z ktorých najväčšia je „Antifašistická liga národného osloboodenia“. Hlavné mesto je Rangún (613 000 obyvateľov.) Doprava je nevyspelá — len 2 250 km železnic. V tažbe wolframu je Barma na druhom mieste na svete a súčasne najväčším dodavateľom ryže na svetový trh.

ZRKADLO ÁZIE

Nevidel som ešte nič tak neskutočného ako je Rangún za monsúmových dňaďov. Hoci je dobre známa doba ich príchodu, dňaď vždy znova a znova

prekvapí svoju prudkosťou, s akou rozchovoje oblohu a rozleje sa po zemi. Ako tornádo odnáša vrstvu prsti, tak potrebnej pre hospodárstvo krajiny.

Prší potom celé mesiace, dážď robí krajinu neskutočnou, vyvádzia ľudí z miery, ale pre prírodu je ozajstný požehnaním. Monsúmový dážď je obrazom Ázie: je výstredný, strašný, veľký a predsa tak očakávaný.

Na rohu indickej ulice Fraser Street, v samotnom strede mesta, stojí úplne nahý Ind — v Barme je ich veľa — dážď ho zaplavuje, no súčasne mu myje telo. Jeho vlasy zhrnuté do tváre, sa splietajú s ryšavými fúzmi. Od ramien po päty mu stekajú potôčky vody, hľadajúce na zvráskovatom tele neviditeľne cestičky. Okolojdúci zavše položia k noham tejto živej sochy niekoľko kyatov alebo ovocie. Rozjíma, nehne sa, nehovorí, neberie akosi skutočnosť na vedomie.

Na uliciach súfažia v zručnosti rikšovia na bicykloch. Jednou rukou riadia, v druhej držia dážďnik, ktorým chránia svojho zákazníka. V rangunskom prístave, hoci neleží na mori, je veľmi rušno. Prístav je na jednom z ramien rieky Irraouaddi, 60 km od oceánu. Ramená rieky sú veľmi široké a rameno, ktoré preteká cez Rangún, je takmer dva kilometre široké.

Z prístavu vidieť — medzi sfažňami a žeriavami — pozlátenú stometrovú vežu slávnej pagody Swen Dagon, ktorá je posvätným mestom všetkých budhistov juhovýchodnej Ázie. Po západe slnka sa na nej rozsvietia refaze elektrických žiaroviek, takže pagodu vidieť vo dne — v noci zo všetkých koncov mesta. K pagode premáva autobus, ktorý má namiesto čísla obrazok hada.

Autobus s koňom nás zaviezie na predmestie Insein a autobus s lietadlom zase na letisko. Sprievodcovia nám vysvetlujú, že je to kvôli analfabetom.

Za desať minút sme sa dostali k úbočiu, na ktorom je medzi palmami Swen Dagon. Podľa povesti postavili pagodu pred 2500 rokmi na ôsmich vlasoch Budhových. Vchod do chrámu strážia obrovské sfingy. Hlavnú stavbu obkolesuje 64 malých pagod a celý komplex prevyšuje veža, zakončená zlatou guľou „Seinábu“, na ktorej, aspoň sa tak vrávi, 4500 diamantov. Jemný vánok rozkolembáva stovky zlatých a strieborných zvončekov, ktoré zdobia chrám. Vyzúvame sa tak ako ostatní návštěvníci a vystupujeme po súrokom krytom schodišti.

Nedaleko chrámu stojí socha muža v žltej tóge. Je to pomník mnícha U Wisara, ktorý pred dávnymi časami, na protest proti anglickej nadvláde v krajine, vyhlásil hladovku a po dlhých dňoch pôstu zomrel vo väzení. Okolo Swen Dagonu i ostatných nesčetných pagod hlavného mesta Barmy kypí hlučný život plný farieb. Tvrídí sa, že v Rangúne žijú najlepší vykladači moderného budhizmu a tu sú, podobne ako v Kambodži, jeho najhorlivejší vyznavači. V rangúnskych uliciach sa stretáva staré s novým; moderný mradkop francúzskej leteckej spoločnosti súsedí s antickou pagodou, svetlozelený Moskvič sa ženie popri ľahostajnom volskom záprahu. Z tlampačov sa ozýva džez, čo prekrukuje rozprávača, rozprávok, ktorý sa usadil pri vchode do kaviarie. Nik nechce poznať budúcnosť. Dážď zastavil smrf. Na ako dlho?

Je horúco: teplomer ukazuje 40 stupňov Celzia v tieni a na podrážky sa lepí asfalt. Psi ležia nehybne prostred chodníkov. Chráni ich náboženstvo: majú všetky výsady posvätných zvierat a beda tomu, kto by im ublížil. Kto vie možno že sa práve vaša duša

pri budúcom prevtelení usidli v tele tohto psa...

Po súmraku je vždy najviac ľudí na hlavnej križovatke ulíc Sule Pagoda a Bogycke, kde na kruhovom námestí sa sústredilo viac ako desať kin. Pokušenie je privľeká a preto vchádzam do jedného z nich. Na povale miestnosti bučia obrovské ventilátory. Podľa miestnych zvyklostí hrajú pred predstavením štátnu hymnu. A veľmi často je to veru jediná barmská melódia, ktorú počúva za tie dve hodiny, strávené v barmskom kine. Lebo za tieto dve hodiny vám servírujú džez, americké dialogy, hollywoodské hviezdy, upírov, vrahov, gangsterov. Takto je stručne charakteristika amerických filmov, ktoré propagujú násilie a rasovú nenávisť. Je to pravý opak tradičnej barmanskej morálky a preto sa občas stáva, že ľadry zakážu premietanie niektorého filmu. Ale nie je to také ľahké, pretože distribúcia filmov je takmer výlučným monopolom siedmich amerických spoločností...

Za štandard rokov nezávislosti je v Barme stále najnižšia životná úroveň na celom svete a najvyššia detská úmrtnosť. Cena ryže, platená vládou barmským rolníkom, je nepredstaviteľne nízka. A zahraničných investícií prakticky nict. Ale U Nu a 18 miliónov budhistov, ktorí tvoria 80 percent národa, sú šťastní a optimističní. „Ak sa vláda stará o blahobyt národa takú krátku dobu, nemožno hned čakat výsledky, výsledok bude zreteľnejší až neskôr“ — hovorí predseda vlády. A to podľa neho znamená „pomôcť súčasníkom vstúpiť čo možno najrýchlejšie do budhistického raja — do Nirvány — kde nict staroby, bolesti a smrti“. Takto upravil U Nu zákon, vychádzajúci z budhizmu, oficiálneho náboženstva tejto krajiny.

Barmania ostáva chudobná, ale nepoškvrnená...

Bernard COURET

PAGOD

Z harcerskej porady

SPIŠSKÝ SNEM

Alexandra Lewicka

V Krakove zvyklo sa hovoriť: „Chceš vedieť o živote obyvateľov Spiša, ich starostiah a úspechoch — spýtaj sa harcerov...“

Nie je to prehľadanie, lebo napriek tomu, že novatorské okresné orgány, ktorým podlieha tá veľmi folkloristický, hospodársky a kultúrne zaujímavá južná časť krakovského vojvodstva snažia sa, aby Spiš povznesť v mnohých odvetviach, nedari sa dosiahnuť také výsledky, aké by si priali. Je veľa príčin: mala snaha tamojších aktivistov o popularizáciu tých terénov a vzbudenie záujmu o ne u turistov, lebo turistika otvára dvere niektorých zanedbaných oblastí krajiny, a oživuje ich tak veľmi, že investície, ktoré sú vraj nedosiahnuteľné a neni pre ne úver — nachádzajú sa naraz ako pod šibruším „čarovného prútika“. Pochopili to obyvatelia iných krajov a úspešne rozvíjajú svoje hospodársko — kultúrne plány.

Za druhé — treba si to úprimne povedať — Spišskí aktivisti akoby sa zakuklili vo svojom rodnom prostredí, neudržujú spojenie s krajmi

na vysokej hospodárskej úrovni, terénni, ktoré nemusia byť práve susedné. Lebo napríklad v Žiarskej oblasti, donedávna veľmi zanedbanej začína sa už diaľ veľa dobrého; lebo živciania, ktorých rajón je veľmi folkloristický a topografickým okresom v školách, chatách atď... Týchviazať, udržať a rozvíjať. Nadviazali spoluprácu so Sliezskom, krajinou veľmi bohatou, pozvali na svoje územie sliezskych turistov, túžiacich po lesoch, horách a čerstvom vzduchu — a majú z toho úžitok. Sliezské bane a huty zase finančujú niektoré veľmi dôležité investície v Žiarskej oblasti. Toto prináša osoch obom stranám.

Na Spiši je príliš málo turistických objektov — a predsa je tak ľahko nadviazať styky v tejto záležitosti s miestnymi skupinami a obvodnými výbormi PTTK! Práve PTTK (Polskie Tow. Turystyczno — Krajoznawcze), Spoldzielnia „Gromada“ o iné sú predurčené k temu, aby zriaďovali turistické objekty a predkladali iniciatívne návrhy nadriadeným orgánom. Domnievam sa, že práve turisticko — rekreáciu organizácie najviac ožívajú hospodársky život v teréne! Je nutné to pochopiť a započať takú iniciatívu. Znamená to prvý krok k všeobecnému rozvoju patričného terénu, v našom prípade Spiša!

* * *

Že naša úvaha nie sú len rečami do sveta, uvedieme konkrétny príklad, prípad ktorý prekvapil dokonca okresné orgány v Nowom Targu! V lete r. 1961 boli na Spiši (na letných rekreačných táboroch) krakovské harcerské družiny, ktoré — nakoľko sa im zapáčil Spiš — rozhodli sa tento terén oživiť. Poviete — čo môžu urobíť mladí nadšenci, bez životných skúseností dospelých, ktorých preukazom je len exaltovaná mladosť...? Odpoviem: veľmi veľa! Lebo mladí rozhodli sa zmeniť v starých, prevziať niektoré agendy terénnych orgánov pokúsiť sa zastúpiť tieto orgány a možno dokonca predstihnúť ich v racionalnom hospodárení spišským bohatstvom; tamojší človekom, pôdou, krajinkou! Už v lete utvorili jednotlivé sekcie, ako poľnohospodársku,

ekonomickú, komunálneho hospodárskeho, miestnemu a iné, ktoré vyšli k času človekovi a začali usilovať zaznať všetko, čo už roky trápi tamojšieho. Práca nebola a nie je ľahká, sledky sú nádherné! 10 harcerkom (starszoharcerských) opracovalo pôvodne spišských problémov! Problémov, ich sú v extenso mohli by vojsť do vývoja Spiša.

By rád Krakowské Choragi nevysvetliť, že nazmar, bola usporiadana začiatok v Bialce Tatrzańskiej veľká porad Spišského snemu, ktorého sa zúčastnili aviteľ Okresného výboru strany z No Tarp, predsedá Prezidia Okresného národného výboru — Teofan Timofiejczyk ako aj 10 ľadoví spisovatelia harcerských inštruktorov z výborov orgánov ZHP. Hlavným cieľom sia bolo významného výmena názorov na terénnu významu a významu harcerstva na Spiši.

10 harcerských komisií vypracovali referaty — určujúci smer činnosti, ktoré odzn

ZEM SA OTÁČA NEROVNOMERNE

posledných rokoch sa medzi vedeckými odborníkmi rozšírila zpráva o ka-

rosfáli a následkoch nerovnomerného otáčania zemegule okolo vlastnej osi.

Je to pravdivá, ale „katastrofálne“ následky sa musia chápať v zmysle

čo nemá hvezdárských pozorování. Nepravidelnosť otáčavého pohybu ne-

a anebude mať v blízkej budúcnosti žiadne badateľné následky na každo-

čiu život na Zemi. Ako vznikol tento neobvyčajný úkaz a aké sú jeho príčiny?

Medzi astronómi a fyzike sa časové rozpätie medzi jednotlivými javmi

ma s veľkou presnosťou. Získanie presných výsledkov predpokladá pre-

určenie nemennej jednotky času. V minulosti boli základom merania času

čas, ale presypanie hodiny, ale lodná doprava na mori vyžadovala ešte

staršie mechanické hodiny. Vo hvezdásstve sa rozšírilo používanie ďalších

časových hodin. Dnes odvodenie časové jednotky od Slnka,

od otáčania Zeme okolo vlastnej osi. Jednu otáčku delíme na 1140 minút,

alebo 60 sekúnd a preto do roku 1954 znala oficiálna definícia sekundy

že je to 86 400-tá časťka jednej otáčky Zeme okolo osi.

Podľa podozrenie, že Zem predsa nebude najdokonalejším ukazovateľom

Niekto používa vesmírnej mechaniky sa zistilo, že medzi teoreticky

čítaní zatmeniami a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na potvrdenie, že otáčanie Zeme sa neustále spomaľuje a okrem toho,

novomerné, vedci sa v roku 1954 rozhodli, že zrušia starú definíciu

časového názvu a skutočne prebiehajúcimi zatmeniami Mesiaca je

el, keďže súvislosti sa vynorila myšlienka, že „zrýchľovanie“ Mesiaca bude

om vychádzat z nepresného merania času, a tento bude zasa vyplývať

otáčanie Zeme.

meranie otáčania Zeme bolo zistené na základe výpočtov priemeru nie-

čich súčetov. Za rok sa pohyb zmenší o 0,0036 sekundy a pri prepočítavaní

nie je možné nám vychádzať prekvapujúco vysoký výsledok spomaľovania. Je

zaujímavé, že v posledných rokoch sa tisícročný priemer ešte znásobuje až na

násobok menovaného času. Ani v tomto prípade však nemôžeme hovoriť

tisícročných následkoch na pozemský život, lebo tento úkaz je dosť

novomerný.

Na základe prostriedkov, aké dáva k dispozícii národným výborom nedávno schválené usnesenie KERM, predvída sa veľký rozvoj fažby rašelinu a jej využitia ako hnojivových kompostov.

Prezidia Krajských národných výborov započinajúce realizáciu uznesenia KERM vypracovali programy explatacie a použitia rašelinu ako hnojiva v najbližších rokoch.

Tieto plány predvídajú celkovú fažbu rašelinu ako hnojiva v období súčasnej päťročnice v množstve 10 mil. ton z čoho 6 mil. ton vyrobia národné podniky a ostatné 4 tony rolníci sdrúžení v rolnických krúžkoch.

Už tento rok rašelinárske podniky podliehajúce Ministerstvu poľnohospodárstva, Hlavnej správe miestneho hospodárstva (KDW), národným výborom ako aj CRS vytážia celkom asi 800 tisíc ton rašeliny hnojivovej na rozdiel od 500 tisíc ton v minulom roku. V roku 1965 predvída sa fažba týmto podnikmi asi 1.900 tisíc ton a rolníckymi krúžkami asi 1.600 tisíc ton. Kvôli zaisteniu reality tohto programu predvída sa značnú rozbudovu podnikov fažiacich rašelinu, nákup moderných strojov umožňujúcich mechanizáciu fažby rašelinu ako aj výskumov týchto a ich podrobnej inventarizáciu. Toto umožní patričnú lokalizáciu nových podnikov fažiacich rašelinu, zníženie nákladov explatacie a zavedenie patričnej technológie spojenej s prípravou hnojivovej rašeliny.

V poľnohospodárskych a lesných odboroch prezidií národných výborov ako aj v PGR utvorila sa zvláštna rašelinová služba ktorej úlohou bude realizácia programu pošírenia a využitia rašeliny v poľnohospodárstve v jednotlivých oblastiach Poľska. Rašelinová služba bude sa zaoberať o. i. racionálnou explataciou ako aj prevezme funkcie inštruktážnej činnosti a propagácie. Výrobné plány hnojivovej rašeliny predvídajú tiež kooperáciu s podnikmi potravinárskeho priemyslu, ktorý bude zdarma dodávať výrobne odpady hodiace sa k kompostovaniu. Rolníkom kupujúcim hnojivovú rašelinu budú prislúchať úvery tak isto ako je to pri nákupe umelých hnojív.

RAŠELINA

PRE POĽNOHOSPODÁRSTVO

Na území našej krajiny často sa stretnávame s bahnami a močarinami, najmä v pásme veľkých dolín, podľaž morského pobrežia, na vysokočinách jaziernych plošín ako aj v niektorých horských kotlínach Tatier, Karpát a Sudet. Niektoré bahnité terény spájajú sa do komplexov, ktoré zaobrajú tisíce a dokonca desiatky tisícov hektárov povrchu, napr. v prítoku Narwe a Biebrzy, v doline Noteći, Leby atď. Dlhé stáročia bahna a močariny boli skoro úplnou pustatinou, ktorej sa človek vyhýbal. Boli, pre svoju nedostupnosť bezpečným útočiskom v období vojny pre malé skupiny obyvateľov, ktorí sa osídlili na nerastných ostrovoch rozosiatých medzi bahnami. Tieto bahna sú súčasne pre archeológov cennými prirodzenými múzeami, skrývajúcimi dobré konzervované ľudské pozostatky a predmety používané predhistorickým človekom.

Rozvoj osadníctva a nutnosť zväčšenia povrchu pôdy ako aj lúk a pašienok boli príčinou, že v XVII. storočí v západnej Európe najmä v Dánsku, Holandsku, Nemecku, Francúzsku a Belgicku započal sa proces hospodárskeho využívania bahien obsahujúcich viac alebo menej rozložených rastlinných masu pomenovaných rašelinou.

Stále početnejšie skúsenosti v obore odvodňovania rašelinísk a ich rolnického zvelaďovania ako aj využívanie rašeliny, vyuvolávajú nutnosť vedeckých výskumov rašelinísk a rašeliny. Pomaly krištalizuje sa nové odvetvie vedy, pomenovanéj naukou o rašeline, ktoré môže sa už dnes preukázať dôležitými úspechmi, ktoré majú veľký teoretický a praktický význam.

Vo svetle konkrétnych výsledkov hospodarského využitia rašelinísk a rašeliny pre účele rolnictva chovu a priemyslu, mienka o hospodárskej hodnote bahien a močarísk podlahla zásadnej zmene. Dnes väčšie komplexy rašelinísk oceňuje sa nielen ako

podstatné rolnické a pašienkové základne, ale tiež ako bohaté surovinové terény, ktoré je možné všeobecne priemyselné využiť. Mnohé štáty a najmä SSSR, Dánsko, Švédsko, Fínsko, Nemecko, Holandsko a Francúzsko dosahujú — vďaka patričnému obhospodáreniu rašelinísk — dôležité hospodárske úspechy. Rozvíja sa znalosť stále lepšieho rolnického využívania rašelinísk a jej priemyselná exploatacia a spracovanie.

Najväčšie úspechy na tomto poli dosiahol Sovietsky sväz, ktorý má najbohatšie na svete ložiská rašeliny — výše 70 mil. ha. V Sovietskom sváze vznikol moderný rašelinársky priemysel, ktorý vo veľkom merítiku exploatuje rašelinu a spracováva ju na mnohé výrobky mechanickým spôsobom používajúc výkonné stroje a zariadenia.

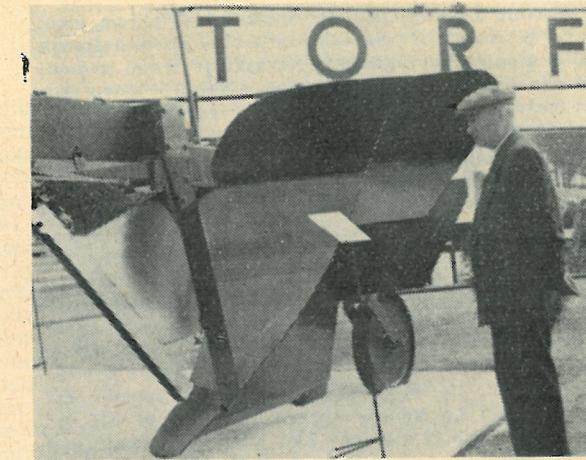
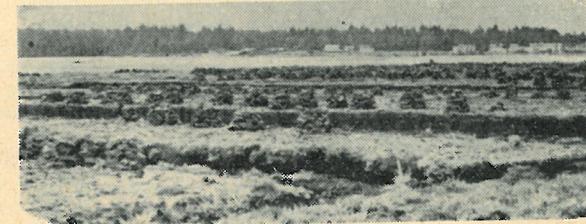
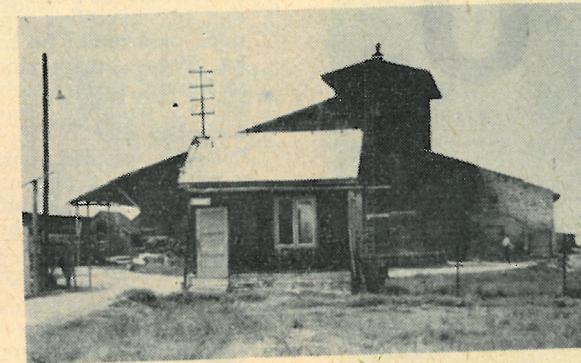
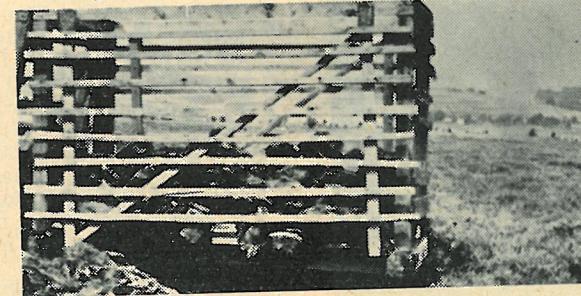
Na surovinovej základni rašeliny ako cenného paliva bola vybudovaná o. i. rada elektrární veľkej,

plet plnohodnotných rašelinísk o povrchu viac ako 1.500 ha.

V Poľsku je niekoľkodesiatok rašelinísk počítajúcich viac ako 1.000 ha o ešte viac je od 500 do 1.000 ha, tieto dôležité hospodárske rašelinísk stredných od 100 do 500 ha je v Poľsku oveľa viac a rašelinísk od 50 do 100 ha, a drobných do 50 ha počítajú sa na tisíce.

Casť rašelinísk vlastní štát a sú súčasťou štátnych majetkov, štátnych lesov a iných štátnych hospodárstiev. Casť rašelinísk patrí k mestským pozemkom a ostatné patria pozemkovému fondu, sú majetkom obecným, družstevným ako aj súkromným.

Jestvujú reálne podmienky exploatacie rašelinísk pri súčasnom rešpektovaní záujmov rolníctva, lesného hospodárstva a vodohospodárstva. Rašelinársky priemysel má v Poľsku stáročné tradície, v rašelinových oblastiach — rašelina ako kúriwo

strednej a malej kapacity. Rašelina je používaná v priemysle miesto uhlia, v poľnohospodárstve a v domácnostach. Niektoré druhy rašeliny chemicky sa spracúvava na koks, svietiplam, oleje, vosk atď. Široké je využitie rašeliny ako podstielky pre zvieratá, miesto slamy, ako suroviny k výrobe papiera, lepenky a stavebnych materiálov ako aj k výrobe organických hnojív, najmä ako rašelinových kompostov.

Nezávisle od rašelinísk, ktoré tvoria pastviny, rašelina následkom svojich chemických a fyzických vlastností je po patričnom spracovaní vhodná k použitiu ako rašelinové hnojivo a ako materiál k príprave kompostov a prášku k presypávaniu výkalov. Spomedzi známejších a vyhľadávanejších rašelinových assortimentov využívaných v chove dobytku a rolníctve, je treba spomenúť rašelinovú podstielku, rolnícky rašelinový prach, asenizačný prášok, maštárné podlahy.

Rašelinový priemysel v Poľsku má veľké možnosti rozvoja. Jestvujúca rašelinová základňa vyznačuje sa rôznorodnosťou a výhodou lokalizáciou.

Najbohatšie rašelinové terény vystupujú v pásme veľkých dolín, na pobaltskej nižine ako aj na jaziernych plošinách. Pri toku Narwi, Biebrzy, Noteći, Leby, dolnej Odry, Bugu ako aj v okolí Włodawy a iných vystupujú celé komplexy rašelinísk, ktoré vzhľadom na svoju veľkosť môžu byť považované za rašelinové pánne.

Sú to vojvodstvá: białostocké, olsztyńskie, gdańskie, koszalińskie, szczecinińskie, zielonogórskie, poznańskie, bydgoskie, lubelskie, warszawskie. Najmenej rašelinísk je v južných vojvodstvach katowickom, opolskom, wrocławskom, krakowskom. Avšak výnimocne v Novotarskej kotlině nachádzajú sa kom-

bola využívaná už v predvojnovom období v domácnostach a dokonca v menších priemyselných podnikoch (mlyny, sklárne atď.). V niektorých gázodostvánoch nerovnomerne rozmiestená nízka a prechodná rašelina dobývana pomocou rolnických nástrojov bola využívaná ako podstielka pre dobytok a rašelina nízka bola úspešne využívaná na kompostové účele.

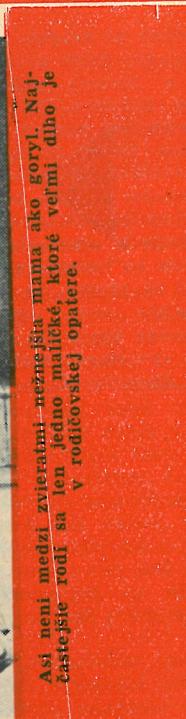
Po vojne bolo zorganizované nové odvetvie priemyslu — rašelinársky priemysel, ktorý exportuje svoje výrobky do cudziny, najmä do Strednej Ameriky. Výroba rašelinového prášku sústreduje sa v 6 novopostavených podnikoch umiestených priamo pri vysokých rašeliniskach ako surovinových základnach explatacie.

Jeden z týchto podnikov nachádza sa v Čiernom Dunaji na Podhali. Rašelinová podstielka stala sa využívaným výrobkom, ktorý radi využívajú, najmä v oblastiach kde sa vyskytuje nedostatočok slamy, podniky zaobrajúce sa chovom koní, dobytku, ošípaných a v záhradníctve. Týmto spôsobom rašelinová podstielka stala sa dôležitým činiteľom pri šetriení slamy a tým jedným z činitelov zvýšovania úrovne rolníctva a chovu dobytka.

Hlavným výrobcom rašeliny sú nadalej súkromne hospodáriaci rolníci, ktorí fažia a spracuvávajú rašelinu vo vlastných malých baniach skoro výlučne za pomocí členov rodiny starými spôsobmi „domácim priemyslom“ t.j. pomocou kopárok Brzozowského, lopatami a primitívnymi miešačkami.

CRS „Samopomoc Chlopska“ rovinula tiež explataciu rašelinísk v zvlášť zorganizovaných vlastných podnikoch a tzv. komunálnych, v ktorých za prácu platí sa hotovým rašelinovým kúriom.

ADAM ADAMEC

BILANS I NADZIEJE

W rozwoju zarówno naszej całej gospodarki narodowej jak i podnoszeniu stopy życiowej każdego z nas z osobna, stawiamy z każdym okresem przysłowie „slupy milowe“. Dzieli je przestrzeń jaką udało się nam przebyć, mierzona miara osiągnięć w danym roku. W noc Sylwestrową, witając Nowy Rok życzymy sobie zawsze aby był lepszy niż poprzedni. Jest to życzenie odwieczne, wyrażające dążność człowieka do nieustanego rozwoju zarówno jego własnej osobowości, jak i wszystkiego co go otacza. Chcemy więc i teraz aby rok bieżący pomnożył bardziej nasze ogólnonarodowe dobra a co z tym organiznicie się wiąże — nasz byt osobisty.

Ubiegły rok nie poskąpił nam jednak swoich darów. Ogłoszony niedawno komunikat Głównego Urzędu Statystycznego o wykonaniu Narodowego Planu Gospodarczego w 1961 roku — ten materiał ścisły cyfr — potwierdził raz jeszcze to, co ogólnie wiedzieliśmy już od kwartału. Plan przekroczyły wszystkie resorty gospodarcze. Produkcja globalna rolnictwa była wyższa o 3% niż zakładano w planie. Trudno więc sobie życzyć lepszego roku, ale trudno nie mieć ambicji na przyszłość. Powo-

**ROZWIĄZANIE
FOTO - ZAGADKI
Z NUMERU 12/1961**

W naszej foto-zagadce w numerze 12/61 zamieściłyśmy fotografie: Orla, przedniego (Aquila chrysaetos) oraz Zubra (Bison bonasus).

Orły wywodzą się z rodziny ptaków z rzędu drapieżnych, liczącej 30 gatunków i posiadają nogi silnie opierzone, aż do palców, o potężnych pazurach. Żywią się ssakami, ptakami i padlina. W Polsce osiadły, gnieździący się w górzach, Orzeł przedni posiada długość 90 cm i rozpiętość skrzydeł 2 m.

Zubr, przejuwacz z rodziny pustożerców, o długosci ciała 2,5 – 3,5 m i wysokości w kłębie 1,8 m. zamieszkiwał dawniej w lasach Europy. Obecnie Zubry żyją tylko w rezerwatach, w niewielkich stadaach. Większość z żyjących dziś Zubrów znajduje się w Polsce: w Białowieszy, Pszczynie, Niepołomicach, Szwedzicach i w Borgach. Największym rezerwatem Zubrów jest Białowiesza w woj. bialostockim.

KTO V DECEMBRI VYHRAL?

Za správne vylúštenie rádanie vylosovali sme knižné odmeny týmto výhercom:

1) Małgorzata Dziubek, Pieniążkowice, Szkoła Podst. p-ta: Ondrowąż pow. Nowy Targ.

2) Heldak Ondrej, Czarna Góra 56, p-ta: Jurgów, pow. Nowy Targ.

Vylosované knihy: „Kopernik” od L. H. Morstina a „Mladé letá” od Martina Kukučína boli odoslané poštou.

**PLENUM
OGÓLNOPOLSKIEGO KOMITETU
FJN**

3 marca odbyła się w Warszawie plenarna Sesja Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu. Głównym tematem narady było podsumowanie działalności Frontu Jedności Narodu w roku ubiegłym i wytyczenie zadań na rok bieżący. Referat poświęcony tym problemom wygłosił przewodniczący OK FJN A. Zawadzki (tekst referatu podał prasa codzienna). Sprawozdanie z działalności Krajowego Komitetu Społecznego Funduszu Szkół złożył minister Oświaty W. Tułodziecki.

II KRAJOWY ZJAZD ZMW

„Dynamiczny rozwój ZMW świadczy o głębokim procesie przemian zachodzących na wsi w ogóle, a wśród młodzieży wiejskiej w szczególności; o jej potędze do organizowania się, do podnoszenia poprzez organizację swojej świadomości społeczno-politycznej i poziomu kulturalnego, o jej chęci rozwijywania

złożonych problemów wsi i swego życia”.

Partia nasze ceni wysoką aktywność młodego pokolenia w dziale rozwoju naszej ojczyzny i budowy socjalizmu w naszym kraju. Rozwój ZMW i waszej bratniej organizacji – Związku Młodzieży Socjalistycznej w masowej organizacji świadczy o poważnym stosunku młodzieży do spraw społecznych, do obowiązków i zadań, które stawia przed nią życie. Obie te organizacje młodzieży jednocośno wspólnota założonej ideowych i wypływających z nich celów.

Poprzez wzajemną współpracę ZMS i ZMW obie te organizacje przyczyniają się do zacieśniania sojuszu robotniczo-chłopskiego, na którym opiera się ustroj Polski Ludowej.

(Z przemówienia Tow. Władysława Gomułki na Zjeździe)

W dniach 24–27 lutego obradował w Warszawie II Krajowy Zjazd Związku Młodzieży Wiejskiej.

Od I Zjazdu ZMW uplynęły cztery lata. W tym okresie ze stutysięcznej organizacji ZMW wyrósł na przeszło 600-tysięczny Związek, skupiający

młodzież związaną zawodem i zainteresowaniami społecznymi ze wsią. Nakreślony przed czterema laty i systematycznie udoskonalany program działania Związku był programem zaangażowania młodzieży w budownictwie socjalistycznym na wsi, w realizację polityki rolnej partii. Szybki rozwój organizacji, jej poważny dorobek w wielu dziedzinach życia przekonuje o tym, że był to program stuszny, odpowiadający interesom wsi, młodzieży i całego społeczeństwa. (Wygłoszone referaty oraz przebieg dyskusji podawała prasa codzienna).

ZMW przyszedł na swój II Zjazd jako ukształtowana już organizacja ideowo-wychowawcza działająca w środowisku młodzieży wiejskiej.

**PREZYDIUM
CZECHOSŁOWACKIEGO
STOWARZYSZENIA
KULTURALNEGO W POLSCE**

Dnia 27 lutego odbyło się w Nowym Targu posiedzenie Prezydium Zarządu Głównego Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego w Polsce.

Posiedzenie dotyczyło spraw organizacyjnych i finansowych Stowarzyszenia.

I rezydium postanowiło iż w zorganizowanych na Orawie, Spiszu i Zewnętrznych kolażach, działać będą zespoły teatralne, pieśni i tańca oraz kapeli ludowe. Koła i oddziały prowadzić będą również działalność poprzez organizowanie kursów (problemowo-językowych, gotowania i szycia) występy zespołów artystycznych, organizowanie wspólnie z innymi organizacjami społecznymi seminarów dla działaczy kult.-oswiatowych, młodzieżowych itp. W najbliższym czasie postanowiono zwołać nadarję aktywu społecznego Stowarzyszenia, na której omówione zostaną szczegółowe plany pracy danych kół, sposoby finansowania ich działalności. Odbędzie się również kurs prowadzenia spraw finansowych dla skarbników Oddziałów i Kół.

Prezydium przyjęło do wiadomości informację o preliminary Stowarzyszenia na rok 1962, omawiając jednocześnie najbardziej konieczne wydatki w pierwszym i drugim kwartale bieżącego roku.

RÍM-48-65-55

V dubnu 1953 roku byla nalezena na pláži v Tor Vajanica v Itálii obyvatelka rímskeho predmestia Vilma Montesi. Po dvou letech vyšetrování vraždy této 20 leté dívky byla záležitosť odložená ako nevyřešená a vrahové sú dálé neznámi. V té době se v rímském týdeníku Attualita ukázala senzační reportáž novináře Silvano Muto o podrobnostech vraždy Vilmy Montesi. Odhalila vrahy — mafii narkomanů, kteří ve vili Ugo Montagny, markýze di San Bartolomeo, pořádali zábavy s mladými děvčaty. Montagna, se syny ministrů Piccioni a Spataro, s lékařem papežským Lizzi, s šéfem rímské policie Polito a s velitelem policie Pavonou, tvorili mafii spekulantů a obchodníků s omamnými jedy a současně tato směška nepohrdala ani „zábabou“ s mladými dívками. Podle vyprávění novináře, který se dověděl o šech podrobnostech od zklamanej milenky Montagny, byla Vilma Montesi zavražděna po jedné z orgií ve vili markýze a sice synem italského ministra Piccioni, také člena mafie.

Skandal, v němž byla namočena vláda, rozbouril mírně italské veřejnosti. Ale prokurátor, místo aby potrestal pachatele této hrušné vraždy, obžaloval novináře za mactiutrnání vysokým vládnoucím hodnostářům.

Po třech letech dalšího vyšetrování odbylo se soudní řízení. Svědkové, kteří byli povoláni, odhalovali skutečný obraz života a důchodů italské buržoazie, k níž náležel také Montagna a Piccioni. Svědkové líčili hanebnou korupci ředitelů bank se spekulanty a šéfem policie a také pijatiky a orgie, organizované těmito kruhy. Aristokracie, která se velmi

obávala podrobnosti této aféry, donutila součinní dvůr k zatajení určitých skutečností. Hlavní svědkové nebyli vůbec vyslyšcháni, byly odvrženy obžaloby, týkající se policejních a vládnoucích kruhů. A nakonec, na návrh státního zástupce, byly všechny obžalovány z vraždy spáchané na Vilme Montesi prohlášeny za nevinné. Tím způsobem bylo zahalené záclonou mlčení vše, co mohlo zkompromitovat aristokracii a vládní italské kruhy.

Samozřejmě, že takový rozsudek rozhodně nepůsobil na počínání spekulantů, obchodníků s omamnými jedy a majitelů špelunek s prodlouženou rozkoší.

Ještě dozvídáme, že procesu Montesi — Piccioni a italská veřejnost byla zaskočena novým společenským skandálem — sebevraždami dvou dívek z „pensionátu“ 40 leté občánky rímské, šefové Call-Girls, Marie Fiore. Nevinná firma „Kosmetický salon“ byla ve skutečnosti výnosným podnikem, řízeným Marií Fiore a její dcerou Lilianou. Dámy obchodovaly s láskou a s dívками. Zákazníci tu měli vždy připraven bohatý výběr — mladé adepty divadla, modelky a také dcery z bohatých rímských rodin. V přepychových pokojích platili italskí aristokraté od 500 do 1.500 dolarů. Nejpopulárnější a nejdražší „schovankou“ pensionátu paní Fiore byla dánská královna krásy Hanna Rasmussen.

U Marie Fiore bylo zaměstnáno až 60 dívek, které byly neustále k dispozici zblazonovaných zákazníků. Většinou to byla oklamána děvčata nebo bývalé královny krásy a také nudíci se dámy z tzv. lepší společnosti rímské, které mohly být v každé chvíli zavolány telefonicky. Postačilo, aby zákazník vytočil číslo 486855 a tmavovlasé nebo zlatovlasé „zboží“ bylo dodáváno do přepychových bytů. Dvě třetiny odměny si nechávala paní Fiore a jednu třetinu schovanky.

„Dobrá šéfová“ Marie Fiore samozřejmě pe-

čovala o své schovánky, ale hlavně o důchod. Když klesala poptávka a tím také cena, předávala sestárlé a už ne tak hezké dívky svému partnerovi do Tunisu, který je dálé exportoval do podílných špelunek s nevybírávými zákazníky, kteří také mnohem méně za službu „Callgirl“ platili.

Jedinou nadějí na uniknutí z této pasti byla smrt. Sebevraždu vyvolyly Adela Sormanti a Tiziane Britt. Skandál byl příliš hlasitý, takže musil být vyšetrován, tím spíše, že Maria Fiore zaměstnávala mladistvé dívky. A tak konečně se o Marii Fiore a její salon začala zajímat policie.

Paní Fiore se ve vyšetrování vazbě chovala jako nevíňátko, jemuž bylo ublíženo. Za každou cenu chtěla získat přístup k telefonu, aby se mohla domluvit se svými přáteli a příznivci. Na všechna obvinění odpovídala: jsem nevinná, zeptejte se, zda mluvím pravdu ... a podávala jména svých vysokopostavených protektorů.

Dívky ochotně odpovídaly na otázky a výrazně obviňovaly Marii Fiore. V kartotéce paní Fiore, která byla vzdorně vedena, nalezla policie jména mnoha průmyslníků, diplomatů a politiků. Tentokrát se policie opravdu snažila, aby nic neproklouzlo na veřejnost. Vyšetrování bylo ztěžováno vlivnými osobnostmi a také mlčením vyslyšaných svědků.

Soud mlčel také, poněvadž chtěl ukryt vše, co mohlo odhalit a zkompromitovat zákazníky paní Fiore.

Marie Fiore, která soustavně depravovala celou řadu děvčat a obchodovala s nimi jak s konfekcí, která přímo zavinila smrt několika svých „schovanek“, ta paní Fiore byla od souzena pouze na 3 roky a 4 měsíce vězení. Přátelé a příznivci byli viditelně silnější než soudní dvůr.

Milí se dál. Ale veřejnost správně odsoudila celou vládnoucí buržoazní třídu.

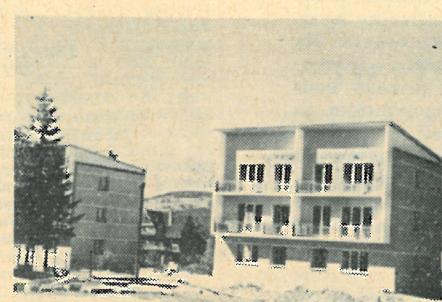
PODHALANSKÁ FOTOKRONIKA

Kostol vo Frydmene na Spiši je historickou pamätihostou. Ako informuje tabuľa PTTK, tento kostol vznik z r. 1073 bol postavený na rozhrani XIII. a XIV. storočia. Po dnes zachovali sa gotické a renezančné elementy a nádherný rokokový vnitrajšok. Na veži bola vyzdoba pozorovateľňa a drevená krytá chodba zničená v XVII. storočí. Celý kostol je obohnaný múrom, ktorý bol vyzdoba výmramy. Vďaka originálnej attike na kostolnej veži a peknej kompaktnej kompozícii uzavretej

múrom, tento kostol je jednou z najzaujímavejších pamätihostí tohto druhu v Poľsku. Na celom Podhali rozvíja

sa bytové stavebnictvo. Činžáky, ktoré vidíte v Zakopanom a Novom Targu vyvolávajú pozornosť, že ich architektúra nena-

vážuje k tradíciam Podhali. Je to možné, ale za to sú moderné, pohodlné a farebné, a obyvatelia sú s nimi veľmi spokojní. A čo

e najdôležitejšie sú predstavou nového, lepšieho života, ktorý stále viac vchádza do podhalanských mestiečiek a dedinek.

dzenie w dziedzinie ekonomii w szerokim tego słowa znaczeniu, zależy od wielu czynników. Jednak najistotniejszym z nich jest ludzka praca i rozumne kierowanie gospodarką. Na tych odcinkach egzamin ubiegłorocznego wypadł pozytywnie i czynnik ten mogą także zadeptywać o dalszym powodzeniu.

Sprawy, o których mówimy, chociaż leżą w sferze nauki, mają jednak w gruncie rzeczy bardziej przyziemny charakter. O sumie efektów ekonomicznych w skali całego kraju decyduje bowiem każdy z nas na powierzonym mu odcinku pracy. Tak samo dobrze ogólnarodowe dzieli się ogólnie biorąc na każdego z obywateli.

Wróćmy do danych GUS-u. W chemii uruchomiono produkcję 300 nowych wyrobów. Jest to niewątpliwie sukces naszych inżynierów chemików. W przemyśle lekkim o 12% zmniejszyła się ilość nieusprawiedliwionych godzin nieobecności w pracy. Jest to przykład zdyscyplinowania robotników tej dziedziny przemysłu. Wydobycie węgla wzrosło o ponad 2,1 mln ton. Wpływając na ten sukces, poza oddaniem do użytku nowych kopalni, zwiększoną wydajność pracy naszych górników. W rol-

ctwie zbiory zależą w dużej mierze od warunków atmosferycznych ale i tutaj każdy gospodarz ma wiele do powiedzenia. Nauka szerokim frontem wkracza do rolnictwa. A każda nowa metoda uprawy czy hodowli wpływa istotnie na jej wynik. Front kółek rolniczych nie tylko się poszerza ale wpływa także zasadniczo na zbiory i hodowlę. Wniosek prosty. Do nowego przez nowe, poprzez działanie każdego z nas.

Wszyscy więc mamy wpływ na rezultaty naszych przedsięwzięć albo poczynań. Dlatego też studując bilans osiągnięć roku ubiegłego z rozważań tych wyciągnijmy wnioski, jak w bieżącym roku poprawić to i owo we własnej gospodarce, na własnym odcinku pracy. Wszędzie jest jeszcze wiele do zrobienia. W Nowotarskiem np. walka o paszę, o jakość bydła, o poszerzenie frontu czynów społecznych — o główne zadania dla rolników. A dla tych chłopów, którzy pracują w miejscowościach przemysłowych — wydajniejsza praca, lepsza jakość produktów. Oto czego każdy winien sam sobie życzyć. A wtedy i ten rok pożegnamy przysłowiowym „stolat“. Sto dalszych dobrych lat dla naszego kraju, dla nas wszystkich.

ZAPADNÁ

SAMOA

NEZÁVISLÝM

STÁTOM

Od roku 1962 vstupujú obyvatelia Plaveckých ostrovov ako občania nezávislého štátu Západné Samoa. Ostrovy Západná Samoa — ležia v južnom Pacifiku, nedaleko Austrálie, boli do konca decembra 1961 poručenským územím OSN, spravovaným Novým Zélandom. Pokiaľ ide o rozlohu, je to malý štát o rozlohe 2.934 km² so 100.000 obyvateľmi. Avšak vyhľásením nezávislosti Západnej Samoy prichádza epocha likvidácie kolonializmu do ďalšej časti sveta. Ostrovy Oceánie, na ktorých žije na 4 milióny neeurópskych obyvateľov, boli doteraz bez výnimky kolonálnym alebo poručkým územím. Západná Samoa dala prvý signál, ktorý dozasta bude využívať k nasledovaniu.

Túžba Samoáncov po nezávislosti sa datuje od toho osudného dňa roku 1830, keď sa tu objavili predstaviteľia „európskej civilizácie“. Následne boli anglický misiónár a hned' za ním prišli zástupcovia hamburgskej firmy Godeffroy, ktorí vzala Samou pod svoju „ochranu“. Na základe toho

Sofér brzdí, len tak vízga pod kolesami. Vystupujem a so mnou mnoho iných ľudí. Všetci idú tým istým smerom. Sprevádza nás jasný, prijemný februárový večer.

Za chvíľu vchádzam do priestrannej sály. Práve celá je vyplňaná stoličkami. Sedia na nich starší ľudia. Aj ja sadám na jednu. Vchádzajú ďalší. Ko nečne všetky miesta sú obsadené.

Ticho, ktoré tu vládne, ma uistuje, že čakajú na nejakú neobýajnú udalosť. Zrazu zaznie latinská pieseň — „Gaudeamus...“ — hymna študujúcich mládeže, ktorá je určená pre vchádzajúcich na sálumaturantov. Sú mladí. Z ich tvári žiare nadšenie. Oneľho opustia svoje hniezdo a rozletia sa ako tie vtáčatá ťrny svetu. Aby ho mohli opustiť, musia zcela svoje krídla usilovnou prácou. O tom hovorí riaditeľ školy a vychovávatelia. Pripinanie stužiek, podávanie žiakov rodičom za všetky starosti, a vychovávateľom za namáhavú prácu, spoločná verčera, potom závava až do bieleho rána... tak vyzerá ďalšia časť programu.

Ale najdôležitejšou časťou tejto slávnosti je pripinanie stužiek. Maličká zelená stužka s vyšitou XI. Tá bude sprevádzat našich jedenástakov až k maturite. Už len sto dní delí ich od toho dôležitého dňa v ich živote. Musia využiť každú voľnú chvíľu k štúdiu. Slúbili to.

Všetká je to udalosť. Jablonské lýceum pozná ju od svojho založenia. Zvyk pripinania zelených stužiek, ktorý je známy na celom Slovensku a ktorý sa ujal aj v Lýceu so slov. vyučovacím jazykom v Jablonke, stal sa tradičným.

Ak náhodou, drahý čitateľ, budeš niekedy v Jablonke a uvidíš mladého ľadu s pripátoú zelenou stužkou, na ktorej bude vyšitá XI, vezdz, že je to žiak jablonského lýcea, ktorému ľudové Poľsko umožnilo vzdelávať sa v materinskom jazyku — v jazyku slovenskom.

Rodič

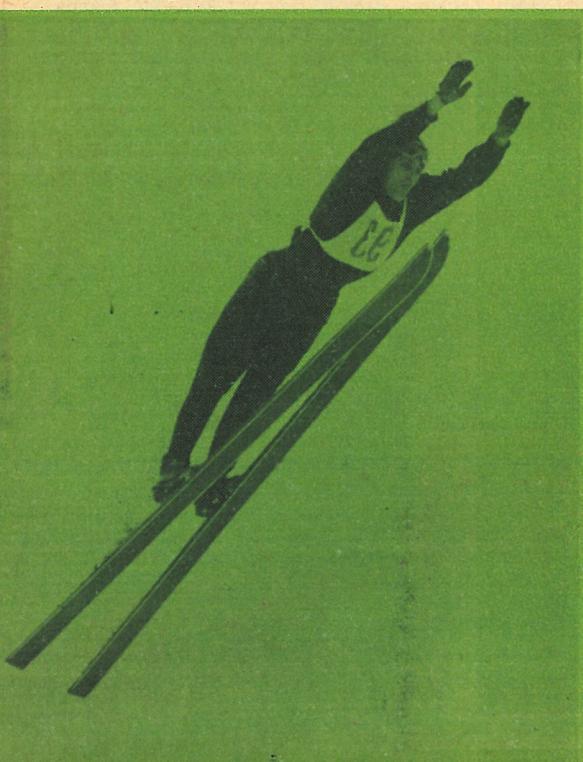
SPORT V JABLONKE

LYŽIARSTVO Tohoročná zima sa na Orave predstavila v plnej svojej moci i nádhore. Mladí takej ešte nepamäťajú. Ba aj starí sa musia svojimi spomienkami vrátiť dosť daleko do minulosti, aby si takú pripomneli. Žiaci Podstavových škôl ju všemožne využili k pestovaniu zimných športov. Chodili sa lyžovať, sánkovať a korčulovať nielen na hodinách telesnej výchovy, ale aj sami, keď len mali trochu času — popoludní. Niektorí sa zúčastnili Lyžiarskeho kurzu, ktorý sa uskutočnil v zimných mesiacach pod vedením profesora telesnej výchovy p. Feliksa Witka v Hornej Zubrici pod Babou horou. Lyžiarsky kurz, hoci bol dosť krátky, priniesol svoje ovocie. Na lyžiarskych pretekoch, ktoré sa uskutočnili vo februári tohto roku v Novom Targu (Okresné preteky Podstavových škôl), Jablonka obsadila druhé miesto za Rabkou, ale pred Novým Targom.

STOLNÝ TENIS. Chlapci Všeobecnovzdelávacieho lýcea, milovníci tohto pekného športu zúčastnili sa stolnotenisového turnaja, ktorý si sami zorganizovali. Vítazom sa stal Michal Piosek z XI. A triedy, kedy vo finálovom zápase porazil P. Jablonského z IX. B triedy.

DÁMA (WARCABY). Aj tento „sport“, ktorý dobre cibí um, je obľúbený u študentov v Jablonke. Na celoškolskom turnaji u dievčat zvítazila Ludmila Slabá z Lipnice, pred Lenart z X. B a Paľkou z IX. B. U chlapcov medzi najúspešnejších patril Piosek a Sięka z jedenástich tried, Kraszewski a Szperlak.

Skacze Helmut Recknagel

Kouzla parkování

Na rušnej ulici ve středu Prahy se příslušník VB sklání nad mladší ženou, která leží na vozovce těsně pod chodníkem:

„Co se vám stalo paní, je vám nevolno?“

„Ne prosím, já tu držím místo pro auto, kterým přijede manžel!“

Zná své lidi

Těsně před vstupem do letadla se soudruh generální ředitel na schůdkách ještě obrátil a na skupinu svých náměstků, kteří jej doprovodili na letiště, zařval: „Tak šťastnou cestu, souduzi!“

Strašidelná přesnost

V kroužku odborníků předvádí zlepšovatel elektronický mozek, o němž tvrdí, že jej zdokonalil tak, že odpovídá naprostá přesné na jakoukoliv otázku. Posluchači jsou přirozeně skeptičtí. Až jeden se ozve:

„Nu, dobrá! Tak se tedy ptám: Kde je v této chvíli můj otec?“

„Váš otec právě chytá ryby na soutoku Sázavy a Želivky“, odpovídá bez vahání přístroj.

„Chachal ušklíbne se cyrnický tazatel.“ Tak to tedy nesouhlasí. Můj otec, Josef Nováček, sedí u „Pinkasů“ a piye čtvrtou dvanáctku. Právě jsem si s ním telefonoval.“

„Zajisté“, odpovídá přístroj, „pan Josef Nováček sedí u „Pinkasů“ a piye — opravují Vás — v této chvíli už šestou dvanáctku, ale Váš otec stojí na soutoku Sázavy a Želivky a chytá ryby!“

Poplach

„Haló! Je tam bezpečnost! Prosím vás, přijedte hned před vinárnou „Bystrica“ na Národní třídě. Pakáž zlodějská, chuliganská! Vyrabovali mi fiata. Radio, hodiny, tachometr, volant, řadiči páka... všecko je pryč...“

„Je to možné? A pneumaticky nechali?“

„Moment, nevšiml jsem si, podivám se...“ Po minutě:

„Tak už nemusíte jezdit, děkuji, všecko se vysvetlilo... Já jsem si omylem sedl na zadní sedadlo...“

Záhadky akumulace

Populární operetní zpěvačka v moravském krajském městě si dala vymálovat byt. S prací byla velmi spokojena a darovala malíři vstupenku na premiéru. Když dostala od „komunálu“ podrobně rozepsaný účet, žasla nad poslední položkou:

— Za přihlížení zákazniči na jevišti 3 přesčasové hodiny po 20. hod. à Kčs 20,—. Kčs 60,—.

HÁDANKY • HÁDANKY • HÁDANKY • HÁDANKY • HÁDANKY

Čo prejde suchou nohou cez potok?

Svetlo

Po čom padá sneh?

Podskoch

Čo urobí rubač, keď zotne strom?

Peň

V lete je v kožuchu a v zime nahé?

Gastan

Čím vonia Jano keď vyjde zo školy?

Nosom

Nemá krídel a lieta?

Parvuk

Čo páli a nie je oheň?

Prhlava

ZAUJÍMAVOSTI VEDY A TECHNIKY

UMELÝ DÁZD SA VYPLÁCA

Výsledky pôltročných pokusov so zvyšovaním dždových zrážok vo východnej Austrálii dokázali, že zrážky možno umelo zvýšiť v zjavnom rozsahu. V pokusnej oblasti v horach Nového Južného Walesu dosiahli na rozlohe 21 000 km² zvýšenie zrážok o 20%, t.j. na 500 mm ročne. Iné austrálske pokusy v Snežných horách viedli ku zvýšeniu zrážok o 19%. Austrálske metódy boli zdokonalené tak, že je možné bezpečne odlišiť umelé zrážky od prírodných. 50 000 libier šterlin-

gov, vynaložených na vyzvolanie umelého dždáda, privieslo množstvo vody v hodnote desaťnásobnej. Wszechšviat

TEPELNE CLÁNKY MIESTO MOTORA

Motory s vnútorným spárovaním sú pomerne vetylmi tazké. Su inštalované na masívnom rámne, ktorý je nesený pohybovou časťou stroja, a tá je taktiež tazká. A celá táto tarcha stláča oranú pôdu a zbaňuje korene rastlín vzdachu a tepla. Ako zbaňi pôdu tohto nepriaznivého pôsobenia? Sovietski in-

žinieri skonštruovali traktor, ktorý je o polovicu ľahší ako traktor terajší. Normálny motor nahradila batéria 1008 tepelných článkov, v ktorých sa energia chemickou reakciou premena na energiu; získavá sa v procese zlúčovania vodíka s kyslíkom. Rám a súčiastky pohybovej časti sú vyrobené z najlahšieho sklopoustického materiálu, ktorý svojimi vlastnosťami predstavuje aj ocel. Trúba z plastickej látky vydrží zatazenie vyššie tisíc ton a je oveľa ľahšia ako trúba zo železa alebo ocele.

Molodoj kolchoznik

LIEK PROTI VYPADÁVANIU VLASOV

Nedávno dali v Bulharsku do predaja nové prepráty na posilňovanie vlasov — brezol — brezol a antiseborin. Zloženie a technológiu obidvoch preprátorov vyrábal inžinierka L. Mamčílová na pokusnej stanici Sofijského chemického farmaceutického závodu. Zvlášt zaujímavý je antiseborin, ktorý stimuluje rast vlasov, zadržuje zápalové procesy kože a plešenie v počiatnom štádiu.

Bulgaria

SPORT ♦ SPORT ♦ SPORT ♦ SPORT ♦ SPORT

I. JUŽ PO FIS-IE

Tak wiele mówito się o nim przed rozpoczęciem, że aż przykro, iż po jego zakończeniu tak mało powiedzieć można o sukcesach naszych reprezentantów. Honor polskiego narciarstwa uratował Antoni Łaciak zawodnik, na którego przed mistrzostwami nikt poważnie nie liczył. W niezwykle wyrównanej stawce, w bardzo ciężkich warunkach atmosferycznych zdobył tytuły wicemistrza świata w skokach narciarskich na średniej Krokwi. Swą wysoką klasę Łaciak potwierdził na zakończeniu FIS-u, kiedy to w konkursie skoków na dużej Krokwi zdobył szóste miejsce zostawiając w pobitym polu kilku doskonaliych Finów, Norwegów i zawodników Związku Radzieckiego. Do scisłej czołówki światowej skoczów narciarskich doszczętnie przeszedł też w konkursie skoków zamykających FIS drugi nasz reprezentant — aktualny mistrz Polski Wala. Zajął on doskonale ósme miejsce. Sukces ten będzie tym bardziej dla wszystkich zrozumiałej, jeśli powiemy, że przynajmniej 15 zawodników pretendowało do tytułu mistrza świata na dużej Krokwi i nie było takiego, który wcześniej mógłby wytypować pewnego faworyta.

Konkurs na małej Krokwi wygrał Norweg Engan, który zachwycał wszystkich ślicznym stylem, ale w konkursie zamknięcia Niemiec Niemiec Recknagel — aktualny mistrz olimpijski — zdecydowanie rozprawił się ze swymi konkurentami.

Długościom jego skoków nikt nie potrafił dorównać toteż wraz z tytułem mistrza świata uzyskał tytuł rekordzisty dużej Krokwi skacząc 103 metry w nienaganonym stylu.

Zadnych sukcesów nie zanotowali na FIS-ie Czechosłowacy. Tylko w jednej konkurencji, w maratonie

narcia pierwszy Czechosłowak — Hruba znal sié przed wszystkimi Polakami. Zajął on 17 miejsce, podczas gdy nasz Jankowski jako pierwszy z Polaków był 18. W innych konkurencjach Polacy mimo silnej formy wyprzedzali zawodników Czechosłowackich.

W biegach klasa dia siebie byli skandynawowie, ktorzy w konkurencjach męskich podzielili między siebie medale oddając jedynie trzecie miejsce w sztafecie 4x10 kilometrów družynie Związku Radzieckiego, i brązowy medal w biegu na 30 km Włochowi de Florian. Wśród kobiet natomiast bezkonkurencyjne były Rosjanki zagońcując prawie wszystkie możliwe medale.

MEŽCZYZNI

15 KILOMETROW: 1. Roonlund (Szwecja) 2. Groeningen (Norwegia). 3. Oestby (Norwegia). Pierwszy z Polaków Gut-Misiaga uplasował się na 18-tej pozycji. Pierwszy z Czechosłowaków Cillik był 30-ty.

30 KILOMETROW: 1. Maentyranta (Finlandia) 2. Stefansson (Szwecja). 3. De Florian (Włochy). Pierwszy z Polaków Furtak — 24 miejsce. Pierwszy z Czechosłowaków Kolarik — 28 miejsce.

50 KILOMETROW: 1. Sixten Jernberg (Szwecja) 2. Roenlund (Szwecja) 3. Hamalainen (Finlandia). Pierwszy Czechosłowak — Hruba — 17 miejsce. Pierwszy Polak Jankowski 18 miejsce.

KONKURS SKOKÓW NA DUŻEJ KROKWI: 1. Recknagel (NRD) 2. Kamiński (ZSRR) 3. Halonen (Finlandia). Łaciak zajął 6-te miejsce.

KOBIETY

SZTAFETA 3x5 KILOMETROW: 1. ZSRR. 2. Szwecja. 3. Finlandia 4. Polska Sztafeta CSRS zajęła 6 miejsce.

W. STEPIŃSKI

Píše German Titov, Letec-
kozmonaut SSSR, Hrdina So-
vietského sväzu.

(DOKONČENIE)

Ked som poslal prvú zprávu po odpočinku a upokojil súdruhov na zemi, začal som rannú rozvečku.

Rozvečka aktivizovala srdcovú činnosť a urobila mi dobrú náladu. Nabral som síl a pripravil som sa na nové skúšky. Ved ma čakala ešte veľká cesta — pát obletov okolo Zeme, vyše 200 tisíc kilometrov vesmírneho letu.

Vostok-2 vykonával svoje oblety s matematickou presnosťou, preveril som si to na hodinách. Raz, keď som vystúpil do tieňa Zeme, označil som si tento čas. Keď koráb preplával nocou a znova sa ocitol na slnečnej strane, začal som pozorovať hodinovú ručičku a očakával som nový vstup lode do tieňa. Prišiel presne o 89 minút, teda presne tak, ako to vypočítali na Zemi a ako mi to už pri samom začiatku letu oznamili do vesmíru.

Mal som peknú volaciu značku, akému druhé meno, na ktoré som sa ozýval z obežnej dráhy. Každý kozmonaut mal takéto meno.

No keď mi zo Zeme volali „konvalinky“ hned som pochopil, že so mnou bude hovoriť jeden z mojich priateľov. V hodinách oddychu sme často spievali žartovnú pesničku o konvalinkách, ktorú sme si zložili. Let, ktorý si vyžiadal veľa trpeznosti a energie, sa blížil ku koncu a súdruhovia mi chceli dodať silu a dobrú náladu, lebo vedeli, že prichádza tažká záverečná etapa.

Zvýšená náladu ma neopustila ani na minútu. Rástla každou hodinou, ktorou som sa blížil k finíšu. Mal som radosť — a ako by som aj nemal, keď bol vedecký program úspešne plnený. Všetko potvrdzovalo: let prebieha dobre. Pozrel som sa na zásobníky potravín: bolo v nich jedla na desať dní. V prípade potreby mohol byť let na obežnej dráhe aj predĺžený.

O tom, že pristátie dobre dopadne, som vôbec nepochyboval, veril som korábmu, pevne som veril v presnosť prepočtov, realizovaných pod vedením teoretika kozmonautiky, ktorého si všetci kozmonauti veľmi obľúbili. Je to málkovravý človek, no pamäťali sme si každé jeho slovo a súdy, ktoré boli vždy nezvratné.

700 tisíc kilometrov vo vesmíre

V palubnom denníku sa stále objavovali nové zápisu bez jediného škrutu. Pre každý oblet boli v denníku iné stránky. Starostlivo som na ne zaznamenával nielen pozorovania, ktoré vyplývali z grafiku letu, ale i svoje dojmy a zážitky. Chcelo sa mi doňho zapísat ocenenie o rakete, ktorá vyniesla koráb na obežnú dráhu: „Máme možutné raketu a o slávu kozmických letov sa musia rovnakou mierou deliť tí, čo vytvárajú, vystrojujú a vypúšťajú raketu.“

Tento zošit s erbom Sovietskeho sväzu na doskách bol akýmsi denníkom a okrem pracovných zápisov sú tu i také: „Počujem: Moskva vysielala Podmoskovské večery“.

Prešiel som si náhodou chrbotom ruky po tvári, trocha mi povyrástla brada, bolo by treba oholiť sa pred pristátiom na Zemi, pomysel som si, ale elektrický holiaci strojček zostal na kozmodromove v kufri. Chcel som zapísat do palubného denníka aj o brade, aj o tom, že detská túžba po pustovaní okolo sveta sa mi uskutočnila takým nezvyčajným spôsobom, no nemalo to nič spoločného s prácou.

Kozmický koráb už vstúpil do sedemnásteho obletu, no moja pozornosť neochabovala ani na minútu. V sluchadlach sa ozýval príjemný, výrazný hlas hlavného konštruktéra: — Ste pripravený na pristátie?

Bez rozmýšľania som odpovedal:

— Pripravený!

Uprimne povediac chcelo sa mi už na Zemi. Vo vesmíre je, prirodzene, dobre, ale doma je predsa lepšie. Niet na svete nič krajšieho ako rodná krajina, v ktorej možno pracovať, stretnať sa s priateľmi, dýchať voľný vzduch.

Spusťenie kozmického korábu z obežnej dráhy, jej prechod hustými vrstvami atmosféry a samotné pristátie je veľmi zložitá a zodpovedná vec. Najmenšia neopatrnosť v tejto etape letu môže spôsobiť veľa neprijemnosti.

Treba si uvedomiť, že všetko sa odohráva pri šialenej rýchlosťi, za vysokých teplôt zahriateho ochranného obalu korábu, v obrovských vzdialenosťach, počítaných na tisíce kilometrov od určeného pristátia. V tejto situácii si treba hľavne zachovať jasného myseľ, a ja, pretože som nepriateľ neuvážených rozhodnutí, chcel som sa, prirodzene v týchto minutách ešte raz poradiť s hlavným konštruktérom.

Dal som mu rádiom niekoľko otázok, ktoré ma znešokovali a hned som na ne dostal presné odpovede. Na základe všetkých údajov prebiehajúceho letu, bolo v nich rozvinuté to, čo nám spolu s kozmonautom číslo tri hovoril vedec pri večernej prechádzke

pred štartom. Urobil malú prestávku, aby jeho slová ešte hlbšie prenikli do môjho vedomia.

— Pričiňte sa tak, ako ste konali doteraz a všetko bude v poriadku, — povedal mi na záver hlavný konštruktér. Jeho hlas bol istý a pokojný, ani čo by išlo o celkom prirodzenú vec. Koľký raz sa už počas letu prenesla na mňa železná istota vedca a ja som sa znova presvedčil, že na Zemi je všetko pripravené na pristátie lode na určenom mieste.

Dal som sa znova do práce. V kabíne lode som nemyslel na minulosť, neuvažoval o budúcnosti, žil som len v prítomnosti, takej obsažnej a krásnej. V čase určenom grafikonom mi oznamili, že za okamžik bude zapojená automatika súšťa. Orientačný systém korábu pracoval s mimoriadou presnosťou. Potom sa uviedol do činnosti brzdiaci motor. Jeho sila, pôsobiaca v opačnom smere letu, začala znižovať rýchlosť. Vostok-2 zišiel z obežnej dráhy a približoval sa k hustým vrstvám atmosféry.

Zaujímal ma prechod z bezváhového stavu k normalnému. Jurij Gagarin mi rozprával, že je tažké zachytiť tento moment. A naozaj, bezváhový stav zmizol akosi sám od seba. Odrazu v niektorých okamihoch som cítil, že sedím pevne v kresle. Ak chcem zdvihnuť ruku alebo pohnúť nohou, treba určite úsilie. Vostok-2 vstúpil do hustých vrstiev atmosféry.

Jeho ochranný obal proti teplu sa rýchlo ohrieval, vydával jasné svetlo vo vzduchu, ktorý prúdil okolo lode. Nezakrýval som iluminátory, nezafahaoval som záclony. Chcel som sledovať to, čo sa robí vonku. Svetlorúzova farba, obklopujúca koráb, neustále temnela, až bola ohňovo červená, potom purpurová a konečne tmavočervená. Nevďaj som sa pozrel na teplomer — teplota v kabíne bola normálna: 22 stupňov Celsia. Díval som sa privetrimi očami na kypiaci oheň najjasnejších farieb okolo korábu. Bolo to krásne a úchvatné. Tu začali žiaru vzdorné skál okien žltiť.

Viem však — nestane sa nič nebezpečné: tepelná ochrana lode je spoľahlivá a bola často preverovaná pri skúšobných letoch. Bezzávahový stav úplne zmizol. Rastúce preťaženie ma obrovskou silou tlačilo do kresla. Mal som taký pocit, ani čo by dať, ktorá farcha sa valila na moje telo. „Už aby to prešlo“, — pomysel som si. A naozaj, tarcha, ktorá sa na mňa valila, začala slabnúť. Bolo mi čoraz ľahšie, ľahšie. Coskoro zmizlo preťaženie úplne a zmizlo aj vonkajšie svetlo vo vzduchu. Všetky systémy pracovali vynikajúco. Koráb letel na určené miesto pristátia.

Poznal som totó miesto, keď som tam vial Jurija Gagarina, keď sa vrátil z vesmíru, bol som nadšený jeho odvahou a mysel som si, že na poli, kde pristál, iste postavia obelisk na počesť pamätného dňa — 12. apríla 1961. Ak v prvých hodinách, letu pre mňa neexistovala ani minulosť ani budúcnosť teraz som si dovolil myslieť na najrôznejšie veci.

Hovoril som si, že iste pôjdem študovať na Vojenskú letecko-inžiniersku akadémiu Žukovského. Vedel som, že predvečer štartu Vostoka-2 mala moja žena skladaf prijacie skúšky na lekársku fakultu. „Azda starost o môj osud neovplyvnili jej odpovede?“ — pomysel som si. Myšlienka na ženu prebudila vo mne veľa spomienok.

Spominal som, ako sme sa zoznámili, ako sme sa do seba zaťobili, ako som jej naspäť recitoval Puškinove a Jeseninove verše, ako sme sa vzali a ako sme si pomáhali vo všetkom. Rozumela mi, ako nikto iný. Predstavil som si jej hnedú tvár, postavu, chôdzu. Nikdy som ju tak veľmi neľúbil, ako práve teraz, keď som bol od nej vzdialenosť na tisíce kilometrov, vo vesmíre. Potom som si spomenul na všetko, čomu ma naučil otec. Na všetko, čo mi dala matka. Pred mojimi očami sa objavila sestra, mi hľalo sa niekoľko položabudných spomienok z detstva. Spomenul som si i na učiteľov zo školy, na leteckých inštruktorov, na podplukovníka Podosinova, na všetkých tých ľudí, ktorí svoju pozornosťou a starostlivosťou urobili zo mňa naozajstného sovietskeho človeka.

Konštrukcia Vostoku-2 predpokladala dva spôsoby pristátia kozmonauta: v kabíne lode, alebo oddelením kresla z lode a pristátie pomocou padákov. Povolili mi použiť jeden z týchto systémov podľa vlastného uváženia. Pretože som sa cítil veľmi dobre, rozhodol som sa okamžite vyskúšať druhý systém pristátia. A keď Vostok-2 klesol natočko, že bolo možné katapultovať, oddeilo sa kreslo kozmonauta od korábu a nad mojou hlavou sa roztvoril jasnooranžový padák.

Podo mnou sa prevaľovali temné oblaky. Prešiel som cez ich vlažné pásmo a užrel som Zem, pokrytú zlatistým strniskom. Poznal som Volgu a dve mestá na jej brehoch — Saratov a Engels. Teda, všetko šlo tak hladko, ako to bolo naplávané — pristávanie na určenom mieste, tam kde sa z vesmíru vrátil aj Jurij Gagarin. Padák sa rozhodjadal a plávne sa spúšťal čoraz nižšie a nižšie. Vždy som mal rád zoskoky padákom: po napäťach sekundách pádu prichádzal stavblaženego pokoja, nevyčajne príjemného ticha. No tento skok — mal som ich za seba vyše 50 — tak ako čarobným prútikom vzal mi všetku únavu z 24-hodinového letu, upokojil mi nervy. Potom, čo som jedným pohodom obzeral obrovské rozlohy svetadielov, pripadalo mi teraz trochu divné vidieť, ako sa Zem zužuje. No teraz jasne vystupovali detaily. Videl som idúci kombajn, pokosené polia, stohy slamy, zelené lesíky, kolchozné stádo, pasúce sa na lúke. Všetko sa to pomerne rýchlo striedalo a ja som pochopil, že fúka dosť silný vietor. Nedaleko som zazrel železnicu. Išiel po nej nákladný vlak. Všimol som si, že ma vietor zenie k nemu — to by ešte chýbalo, pristáť na streche vozňa a cestovať bohvie kam...

Rušňovodič a kurič vyzerali z rušňa a ukazovali na mňa. Prirodzene, vedeli o lete koráb Vostok-2 a dovtipili sa, kto sa asi spúšťa z neba. Veď jasné oranžová farba a všetok môj výstroj sa lišili od toho, čo majú parašutisti pri obvyklých zoskokoch. Konečne som bol po dlhých hodinach letu na rodnej pôde! Teplá, augustovým slnkom prehriata, voňala čerstvým obilím a slamou. Aké bolo príjemné postaviť sa na ňu, cítiť ju pod nohami, urobiť prvé kroky! Boli neisté, ako v detstve, keď som sa učil chodiť. Aká je krásna Zem! Nemožno s ňou porovnať ani nebo ani more.

Pri lete som si zvykol robiť všetko podľa presného predpisu, a tak som sa pozrel

na hodinky. Bolo 10,18 hod. moskovského času. Rýchlo som si zratal v mysli, koľko som vlastne pobudol vo vesmíre: 25, 18 hod. Viac ako celý deň a celú noc! Týchto 25 hodín dali zmysel celému môjmu životu. Odopäli som padák a rozhliadol sa. Vidím, na ceste dve kúdlo prachu motocykel s troma jazdcami. Všetci mali ruky pred očami. Prišli a začali ma objímať. Boli to kolchozní mechanizátori, ktorí sa za mnou popohnávali z poľného stanovišta kolchozu. Z ich tvári žiarila radosť a ledva som sa im dostaol z objatia. Požiadal som ich:

— Pomôžte mi, dostať sa z nebeského obleku.

Pomerne rýchlo mi zobliekli skafander. V tom prišlo osobné auto s dvoma mužmi a ženou. Žena mala dokrvavené celé čelo. Tak sa ponáhali, že na strnisku vbehli do jamy. Chcel som jej pomôcť a povedal som, že treba hlavu obviazať. No ona iba žiarila a hovorí: „Prvá som vás videla na Zemi, mám dnes svoj najšťastnejší deň...“ Zo všetkých strán k nám cez polia bežali ľudia. Posadili ma do auta a chceli odviesť na okresný výbor strany. Požiadal som ich, aby ma najskôr odvezli ku korábu. Bol za Vostok-2, stojaci na poli. Už pobiaholi okolo neho súdruhovia zo skupiny, ktorá ma očakávala.

Vošiel som do korábu a vzal som palubný denník, napil sam sa vody zo zásobníka v kabíne a odišiel som na okresný výbor. Tam ma telefonicky spojili s Nikitom Sergejevičom Chruščovom a ja som mu podál hlásenie, že let sa skončil úspešne, kozmonaut sa cíti dobre.

Nikita Sergejevič sa so mnou zhováral srdečne, akoby presne vedel, čo sa vo mne deje. Žartom povedal, že môj hlas zní tak, ani čo by som sa vrátil zo svadby a nie v vesmíre. Môj 25-hodinový let nazval hrdinským činom. „Uskutočnili ste túžbu ľudstva“ povedal Nikita Sergejevič. „Nedávno sa ešte túžbu kozmických letov človeka považovala za neuskutočniteľnú. Sme hrdí na to, že vy, sovietsky človek, komunista, ste to dokázali. Už nie ste kandidátom strany. Vaša kandidátska lehotu už uplynula, pretože každá minúta vás vyskúšať za roky. Vy ste svoju kandidátsku lehotu členstva v strane už absolvovali a dokázali ste, že ste ozajstný komunista, že vysoko držíte Leninovu zástavu“.

Nemôžem popisať city, ktoré sa mi v tom okamihu zmocnili. Prežil som najjmenejšie odťienky citov. Bola v nich nesmierna radosť nad novým výťazstvom sovietskeho ľudu, vďaka strane a vláde, že mi zverili takú zodpovednú úlohu, že tak vysoko oce-

nili môj skormný vklad do rozvoja kozmonautiky. Slová Nikitu Sergejeviča o tom, že sa môžem považovať za člena strany mi dodali nových sŕd a slúbil som si, že sa budem pripravovať na akúkoľvek novú, ešte zložitejšiu úlohu.

My všetci, kozmonuti, máme Nikitu Sergejeviča radi ako otca. Veľa som premýšľal o jeho titanských energiach, vo vesmírnych priestoroch, keď som dostaol od neho rádiogram. Súdruh Chruščov je vždy mladý. Niekoľko o sebe hovorí, že je starček, ale aká krásna musí byť staroba, keď ju mladí obdivujú. Nestačím sa vynačudovať, ako tento srdčný, dobrý a súčasne náročný človek, s výnimočnou pamäťou i pre dôkladnú informovanosť o potrebách nášho poľnohospodárstva a priemyslu, pre rozhovory s pracovníkmi literatúry a umenia, pre starostlivú výchovu vedeckých kádrov. A čo všetko spravil Nikita Sergejevič na poli nám najbližšom — na vybudovanie kozmických letov!

— Chodte si oddychnúť, zaslúžili ste si odpočinok, — povedal na záver rozhovoru Nikita Sergejevič. A až teraz som si uvedomil, aký som unavený. No pred budovou okresného výboru bolo plno ľudu. Zíšli sa tu občania z celého mestečka — a prirodzene, nebolo možné neist sa im ukázať. Vyšiel som na tribúnu pri budove.

— Let sa skončil úspešne. Mnohemu som sa naučil. Cítim sa dobre. Práve som hovoril so súdruhom Chruščovom, — povedal som a pomysel som si, že to, čo všetko som práve prežil, nikdy nezabudnem.

Za radostného volania ma posadili do auta a odviezli na letisko, kde už stálo lietadlo z vlievateľského strediska. Vrúcene, bratsky sme sa zvídali s politickým pracovníkom Vasilijom Jakovlevičom — človekom veľkého srdca, ktorý venuje mnoho sŕd a energie, výchove kozmonautov, starostlivosťi o ich život. Boli to radostné chvíle, keď sme si podávali ruky s mnohými ďalšími súdruhmi z práce, keď som sa opäť ocitol v ich strede. V lietadle ma lekári Jevgenij Alexejevič a Andrej Viktorič vyzliekli z modrej kombinézy a sňali všetky prístroje, preverili